

GDYŃSKI
OŚRODEK
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI

Numer
(11)-2-2023

**GDYŃSKI
KWARTALNIK
OŚWIATOWY**

Spis treści

#Laboratoriumprzyszłości na matematyce- długopisy 3D.....	3
Zamiast sprawdzianu– propozycja dla klasy piątej szkoły podstawowej	9
Agresja – nowe tabu? – recenzja książki.....	15
Kompetencje językowe dzieci w wieku przedszkolnym.....	17
„OD dobra DO dobra”- realizacja projektu w świetlicy szkolnej	19
Metoda Strukturalna jako nauka czytania i pisanie	21
Jak zaciekawić ucznia? - przegląd metod aktywizujących.....	24
„Aleją Gwiazd do zmiany świata” – scenariusz przedstawienia o tematyce ekologicznej przygotowanego w ramach zajęć kółka polonistyczno-ekologicznego dla uczniów klasy piątej..	48
Scenariusz zajęć świetlicowych realizowanych w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków.....	52
„Bim-bom czy Bon-ton”- program dla nauczycieli, którzy chcą nauczyć dzieci dobrych manier i kulturalnego zachowania.”	55

#Laboratoriumprzyszłości na matematyce- długopisy 3D.

Marzena Paradowska

Doradca metodyczny matematyki

Laboratoria Przyszłości to inicjatywa edukacyjna realizowana przez Ministerstwo Edukacji i Nauki we współpracy z Centrum GovTech w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Jej celem jest wsparcie szkół i nauczycieli w tworzeniu przestrzeni, w której uczniowie będą mogli rozwijać kompetencje, takie jak: nauka, technologia, inżynieria, sztuka oraz matematyka. W ramach programu szkoły zakupiły wyposażenie, które ma temu właśnie służyć. Bardzo często uatrakcyjniam zajęcia szkolne i rozwijają swoje zainteresowania w ramach innych obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań i innych form rozwijania umiejętności. Nauczyciele podczas zajęć edukacyjnych wykorzystują możliwości zakupionego sprzętu w bardzo różny i kreatywny sposób. Niniejsza propozycja dotyczy długopisów 3D oraz ich zastosowania na zajęciach matematyki w szkole podstawowej.

Druk 3D to świetna metoda na zwizualizowanie pojęć matematycznych. Daje możliwość rozwijania myślenia matematycznego oraz przekształcania go w dłuższy projekt. Dodatkowo usprawnia małą motorykę. Niejako wymusza samodzielność organizacji i planowania pracy. Ośmiela do wykazywania inwencji twórczej oraz kształtuje kreatywność i poczucie estetyki.

Uczniowie w klasach I-III oraz IV-V powinni mieć możliwość korzystania z przedmiotów do manipulacji, stąd najlepszą sytuacją wydaje się taka, w której to uczniowie przygotowują takie pomoce samodzielnie. W edukacji wczesnoszkolnej może być to całodniowy temat opierający się, np. na prostokątach- wykonanie figur w różnych rozmiarach, kolorach, fakturze. Możemy przygotować szablony, z których mogą korzystać uczniowie lub może być to praca samodzielna.

Długopisy 3D to narzędzie o ogromnych możliwościach stymulujących kreatywność w projektowaniu różnych obiektów przy wykorzystaniu pojęć matematycznych. Na zajęciach zauważyłam ogromne zaangażowanie i 100% koncentrację na wykonywanym zadaniu. Uczniowie pracowali w ciszy i byli w pełni oddaniu zadaniu. Zasady korzystania i obsługi długopisów zostały bardzo szybko opanowane. W klasach starszych były to zajęcia w okresie świątecznym, stąd projekty bombek o tematyce matematycznej, choinek i pierników. Na początku pracy były to projekty płaskie, z czasem dzieci nabierały odwagi i tworzyły projekty przestrzenne. Nie miały gotowych szablonów, tworzyły całość od początku do końca. Nie wszystko wychodziło od razu. Pojawiały się błędy, które wywoływały dyskusję i pytania, co się stało i co należy poprawić. W matematyce jest bardzo duża przestrzeń do wykorzystania tych narzędzi w kształtowaniu umiejętności matematycznych: liczenia, mierzenia, konstruowania. Nadmienię, że podczas pracy należy zwrócić uwagę na postawę dziecka oraz prawidłowy chwyt długopisu.

Emocje, które pojawiły się podczas zajęć, dają nam pewność, że lekcja zostanie zapamiętana, a co za tym idzie - treści, które się na nich pojawiły. Polecam pracę z tym narzędziem, ponieważ oprócz zadań matematycznych kształtuje: wytrwałość, cierpliwość, dbałość o szczegół, a ponadto rozbudza kreatywność, trenuje myślenie przestrzenne. Jeśli się zdecydujemy na realizację większego projektu, praca w grupach pozwoli na pracę zespołową, więc dochodzą tu umiejętności społeczne. Serdecznie polecam i zachęcam do wypróbowania tego narzędzia pracy.

To była świetna zabawa :)

OPIEKUN: MARZENA PARADOWSKA

Zamiast sprawdzianu – propozycja dla klasy piątej szkoły podstawowej

---

Beata Fiszer
doradca metodyczny języka polskiego

Niniejsza publikacja zawiera alternatywną dla tradycyjnego sprawdzianu propozycję rozpoznania umiejętności uczniów.

Postępowanie składa się z czterech kroków. Pozwala ono nauczycielowi i uczniom uzyskać informacje o stopniu opanowania części zdania. Jednocześnie nie wiąże się z nadmiernym emocjonalnym obciążeniem; wręcz przeciwnie, pozwala każdemu dziecku wyjść z lekcji z poczuciem sukcesu. Będzie to sukces na miarę konkretnej osoby, odpowiadający jej możliwościom i tempu pracy.

Przy okazji opisana procedura rozwija u uczniów odpowiedzialność za własne uczenie się, przesuwa akcent ze stopni szkolnych na umiejętności. Pokazuje, że nauczycielowi zależy na uczniach i ich wynikach w nauce - to sprzyja budowaniu dobrych relacji.

Zaproponowane ćwiczenia odnoszą się do lektur omówionych w klasie piątej, przy okazji stanowią więc przedwakacyjną powtórkę z literatury.

Procedura składa się z czterech kroków:

1. Kartkówka bez oceny.
2. Samoocena lub ocena koleżeńska, refleksja.
3. Wybór i wykonywanie przez uczniów zadań przy wsparciu nauczyciela.
4. Refleksja.

KROK PIERWSZY

Nauczyciel przeprowadza w klasie kartkówkę, od razu informując uczniów, że nie będzie ona oceniona stopniami w postaci cyfry. Kartkówka powinna być krótka, nie zabierać zbyt dużo lekcyjnego czasu.

Propozycja zadań:

1) W podanych zdaniach podkreśl podmioty i orzeczenia.
Spokojny Tomasz codziennie spacerował ulicami Warszawy.
Zamożny adwokat zainteresował się swoją sąsiadką.

2. Napisz, jaką częścią zdania jest każdy wyraz w podanym zdaniu.
Niewidoma dziewczynka niespodziewanie otrzymała pomoc.
niewidoma -
dziewczynka -
niespodziewanie -

*otrzymała -
pomoc -*

KROK DRUGI

Kartkówki podlegają samoocenie albo ocenie koleżeńskiej. Nauczyciel zapisuje na tablicy poprawne odpowiedzi. Uczniowie analizują swoją pracę (w przypadku oceny koleżeńskiej - pracę kolegi), za każdą właściwą odpowiedź przyznając 1 punkt. Uzyskany wynik poddają refleksji - zastanawiają się, które części zdania opanowali dobrze, a które powinni jeszcze poćwiczyć.

KROK TRZECI

Nauczyciel daje uczniom wybór: każdy pracuje nad wybraną częścią zdania/wybranymi częściami zdania. Dodatkowo uczniowie mogą sięgnąć po ćwiczenia zgodnie z samooceną własnych umiejętności. Do dyspozycji mają dwa poziomy:

Jestem początkujący

Radzę sobie, ale chcę poćwiczyć.

Kto czuje się na siłach, może wybrać ćwiczenie z puli zatytułowanej *Jestem w tym mistrzem - potrzebuję wyzwania*.

Wykaz zadań zawiera załącznik na końcu niniejszego artykułu.

KROK CZWARTY

Po upływie czasu wyznaczonego na wykonanie zadań warto skłonić uczniów do refleksji nad własnym uczeniem się. Uczniowie z pewnością odpowiedzą na pytanie, jaką formę podsumowania działu wolą: tradycyjny sprawdzian czy kartkówkę bez oceny. Warto też uzyskać informację, jaką wartość miało wykonanie zadań dla rozwijania umiejętności. Przykładowe pytania: *Czego się nauczyłem? Co sobie przypomniałem? Co mnie zaskoczyło? Które zadanie warto wykonać w domu, aby dodatkowo poćwiczyć?*

UWAGI O REALIZACJI

1. Uczniowie wykonują zadania w zeszytach.
2. Zadania do wyboru można powielić na ksero i umieścić w kilku miejscach w klasie. Uczniowie wychodzą z ławek i zapoznają się z zadaniami. Każdą pulę warto rozłożyć na ławce/przywiesić na ścianie w innym miejscu sali, dla uniknięcia tłoku gromadzących się uczniów. Można zaproponować dzieciom sfotografowanie zadań za pomocą smartfona lub uzyskanie dostępu przez sczytanie kodu QR.
3. Uczniowie wykonują zadania w swoim tempie i w wybranej przez siebie liczbie. Mogą korzystać z zeszytu i podręcznika.
4. Uczeń, który zaczyna od zadań z puli *Jestem początkujący*, może przejść do zadań trudniejszych - *Radzę sobie, teraz chcę poćwiczyć*. Podobnie uczeń, który zbyt wysoko oszacował swoje umiejętności i nie radzi sobie z wyzwaniem z rubryki *Jestem mistrzem*, może

przejsć do zadań łatwiejszych.

5.Uczniowie wybierający zadania z tej samej puli w naturalny sposób zaczynają współpracować, wspólnie zastawiając się nad rozwiązaniem. Nie należy tej współpracy utrudniać, a wręcz przeciwnie - zachęcać do niej. W ten sposób powstają warunki sprzyjające uczeniu się: autonomia (wybór zadania), poczucie kompetencji (*dam radę!*) i więzi. Praca w zespołach ma też walor praktyczny: ułatwia nauczycielowi udzielenie ustnej informacji zwrotnej, która może skierować do całej grupy wykonującej dane zadanie.

6.Uczeń, który z powodzeniem zakończy pracę nad zadaniem z puli *Jestem w tym mistrzem*, może pomóc kolegom zgłaszającym trudności w wykonaniu łatwiejszych zadań.

ZAŁĄCZNIK - ZADANIA DLA UCZNIÓW

Jestem początkujący - orzeczenie i podmiot

1)Wypisz orzeczenia z poniższych zdań.

Szyf szczęśliwie panował w Korycie. Lubili go wszyscy bogowie. Zeus zapraszał go nawet na uczyty na Olimpie. Kiedyś jednak Szyf naraził się królowi bogów. Prawdopodobnie zdradził jakąś ważną tajemnicę. Z tego powodu szybko trafił do Hadesu. Tam znowu podpadł bogom. W końcu nieśmiertelni stracili do niego cierpliwość. Król Koryntu do dziś wykonuje szyfową pracę.

2)Zapisz pytanie, na które odpowiada podmiot (podkreślony wyraz) w każdym z poniższych zdań. Następnie uzupełnij wniosek.

Orfeusz bardzo kochał swoją żonę Eurydykę. (.....?)

Kiedyś jadowity wąż ukąsił Eurydykę. (.....?)

Jego jad spowodował śmierć pięknej nimfy. (.....?)

Zrozpaczony mąż poszedł po żonę aż do Hadesu. (.....?)

Wniosek: Podmiot zwykle odpowiada na pytania: .....?, ...?

Radzę sobie, teraz chcę poćwiczyć - orzeczenie i podmiot

1)Uzupełnij zdania, wpisując orzeczenie. Uwaga: wpisane przez Ciebie wyrazy nie powinny się powtarzać.

Hera ..... na małego Heraklesa dwa wielkie węże.

Herakles ..... książką kucharską nauczyciela. Potem .....
jeszcze większą zbrodnię: ..... własną żonę i dzieci. W ramach
pokuty ..... rozkazy króla Eurysteusa. W ten
sposób ..... dwanaście trudnych prac.

2)Przekształć równoważniki zdań na zdania - w każdym wypowiedzeniu trzeba umieścić (i podkreślić) orzeczenie. Możesz dodać także inne wyrazy.

wzór: Zabicie lwa nemejskiego - Herakles zabił lwa nemejskiego.

Oczyszczenie stajni Augiasza.

Odrastanie głów hydry.

Konflikt z Amazonkami.

Cerber poza Hadesem.

Porwanie żony Heraklesa przez centaury.

Jestem początkujący - przydawka, dopełnienie, okolicznik

1) Znajdź w chmurze wyrazowej pytania, na które odpowiada przydawka, dopełnienie i okolicznik. Zapisz je w trzech osobnych grupach. Inne pytania pomiń.

Radzę sobie, teraz chcę poćwiczyć - przydawka, dopełnienie, okolicznik

- 1) Z podanych zdań wypisz przydawki wraz z określającym rzeczownikiem.

Odważny Prometeusz nieraz przeciwstawiał się Zeusowi.

Rozzłoszczony bóg wyznaczył Prometeuszowi okrutną karę.

Na jego rozkaz przykuto Prometeusza do nagiej skały.

Poza tym Zeus wysłał wygłodniałego sępa, aby wrywał Prometeuszowi wątrobę.

Ta wątroba codziennie odrastała i okropna męka zaczynała się na nowo.

- 2) W którym zdaniu występuje jeden okolicznik, w którym dwa, a w którym trzy? Przepisz zdania do zeszytu w kolejności od najmniejszej do największej liczby okoliczników.

Przed lotem Dedal bardzo przezornie ostrzegął Ikarą.

Po wyruszeniu Ikar uniósł się wysoko.

Słońce szybko stopiło wosk sklejący skrzydła.

- 3) Uzupełnij zdania dopełnieniami - wybierz wyrazy z ranki w wstaw je w odpowiedniej formie.

Bogowie podarowali ..... (komu?) .....co?
Dziewczyna dostała ..... (co?) otwierania tajemniczego naczynia.
Piękna wysłanka bogów przyszła ..... (do kogo?)
Nierozsądny młodzieniec szybko ożenił się ..... (z kim?)

Części zdania - jestem w tym mistrzem, potrzebuję wyzwania

Uzupełnij zdania. W każdym zdaniu trzeba dopisać wskazane części zdania. Uwaga: Powstałe zdania muszą być zgodne z treścią lektury.

a) Nemeczek zmarł.

Uzupełnij zdanie o jedną przydawkę i jeden okolicznik.

b) Czerwonoskórzy zaatakowali.

Uzupełnij zdanie o jedno dopełnienie i jeden okolicznik.

c) Gereb zdradził.

Uzupełnij zdanie o jedno dopełnienie i jedną przydawkę.

d) Boka powiedział o walce.

Uzupełnij zdanie o jedną przydawkę, jedno dopełnienie i jeden okolicznik.

Maria Bazaczek

Doradca metodyczny edukacji przedszkolnej

Jesper Juul to duński terapeuta i autor wielu książek na temat wychowania i życia rodzinnego oraz znakomity pedagog, który pracował z dziećmi, rodzinami i instytucjami na całym świecie. Kierował Instytutem Kemplera, który oferował studia z zakresu terapii rodzinnej. Jesper Juul założył też organizację *Family Lab International*, która specjalizuje się w prowadzeniu warsztatów dla rodziców i nauczycieli, wspierając ich w budowaniu relacji z dziećmi i inspirując je do rozwoju. W swoich publikacjach Juul propagował idee szacunku i współdziałania z dzieckiem, podkreślając znaczenie autorytetu rodzica, opartego przede wszystkim na autentyczności, a nie na władzy czy manipulacji. Zmarł w lipcu 2019 roku.

Książka Jespera Juula "**Agresja - Nowe tabu?**" to zbiór refleksji autora, które skupiają się na problemie agresji w kontekście wychowania dzieci. Autor przedstawia wiele ciekawych i przemyślanych koncepcji oraz pomysłów na to, jak radzić sobie z agresywnym zachowaniem dziecka w domu i w szkole.

W publikacji można znaleźć odpowiedzi na takie ważne pytania jak: Skąd bierze się agresja? Czy właściwie na nią reagujemy? Jak uczyć dziecko radzenia sobie z silnymi emocjami? Co robić, kiedy rodzeństwo ze sobą walczy?

Juul w publikacji zdefiniuje, czym właściwie jest agresja i jakie są jej różne formy. Kładzie duży nacisk na to, że agresja jest naturalnym zachowaniem, które jest częścią ludzkiej natury i które może przyczynić się do rozwoju dziecka. Jednakże, autor podkreśla również, że agresja może być destrukcyjna i prowadzić do wielu problemów, jeśli nie zostanie odpowiednio ukierunkowana.

Juul proponuje, by zamiast zakazywać dziecku agresywnego zachowania, to powinniśmy skupić się na tym, aby pomóc mu kontrolować swoje emocje i spróbować wykorzystywać je w bardziej pozytywny sposób. Autor podkreśla, że kluczowe jest zrozumienie, skąd bierze się agresja dziecka i co ją wywołuje. Dlatego ważne jest, aby rodzice i opiekunowie czy nauczyciele przeznaczali czas i swoją uwagę na rozmowy z dzieckiem i wsłuchanie się w jego potrzeby.

Zdaniem autora ważną rolą dorosłych jest to, by nauczyć dziecko, jak rozwiązywać problemy w sposób konstruktywny i jak radzić sobie z konfliktami. Podkreśla, że bardzo ważne jest, aby dać dziecku przestrzeń na wyrażanie siebie i nauczyć go, jak rozpoznawać emocje innych ludzi.

Książka Jespera Juula "Agresja - Nowe Tabu" może być przewodnikiem dla rodziców i opiekunów, którzy chcą lepiej zrozumieć, jak radzić sobie z agresywnym zachowaniem dziecka. Juul oferuje wiele cennych wskazówek i porad, jak pomóc dziecku rozwijać pozytywne nawyki i umiejętności społeczne. Książka ta jest napisana w bardzo przystępny sposób, co czyni ją wartościową lekturą dla każdego kto zainteresowany jest tematyką agresji wśród dzieci i młodzieży. Myślę, że jest zbiorem ważnych przemyśleń, refleksji i istotnych pytań dla każdego rodzica czy nauczyciela.

Kompetencje językowe dzieci w wieku przedszkolnym

Katarzyna Pawluszyńska

Doradca metodyczny wychowania przedszkolnego

Człowiek przychodzący na świat, rodzi się z predyspozycją do mówienia, ale nie posiada umiejętności do wypowiedziania się. Owa „predyspozycja” to niezapisana karta, którą wypełniać będzie otoczenie. Jak najbliższe środowisko to uczyni, tak mówić będzie dziecko. Aby „karta została dobrze zapisana” muszą być spełnione warunki, wpływające na prawidłowy rozwój mowy.

- Prawidłowy rozwój psychomotoryczny, wynikający z właściwości układu nerwowego, braku defektów sensoryczno-motorycznych, szczególnie narządów mowy i słuchu;
- Właściwie rozwinięty mechanizm oddechowy;
- Prawidłowo wykształcone narządy artykulacyjne;
- Sprawne działanie analizatorów: słuchowego, wzrokowego i kinetycznego;
- Ogólny poziom intelektualny: dzieci o wyższym poziomie inteligencji wcześniej opanowują system językowy (choć opóźniony rozwój mowy nie oznacza niższego poziomu inteligencji)
- Zdolności specjalne, uzdolnienia językowe, płynność słowna, rozumienie słów;
- Odpowiednie warunki środowiskowe, prawidłowe wzorce językowe, oddziaływania otoczenia motywujące do mówienia;
- Prawidłowy rozwoju fizyczny, ruchowy i psychiczny;
- Niezaburzona koordynacja ruchowo-mięśniowa

Rozwój kompetencji językowych u dzieci uwarunkowany jest biologicznie, kulturowo oraz społecznie stanowi komponent życia psychicznego. Język służy do komunikowania z najbliższym środowiskiem, porozumiewania się, powiadamiania, informowania o tym co postrzegamy, czujemy, czego pragniemy. Języka używamy myśląc. Opanowanie elementów języka wpływa na kompetencje komunikacyjne, na sposób porozumiewania się w sposób skuteczny, zrozumiały a zarazem dostosowany do sytuacji. Kompetencje językowe wynikają z opanowania systemu językowego, natomiast komunikacja to wzór użycia go w taki sposób by był rozumiany, dawał możliwość nabywania pojęć w tym matematycznych, uogólniania, rozumienia otaczających nas zjawisk. Początkowym etapem kształcenia kompetencji językowych u dziecka w wieku przedszkolnym jest stymulowanie potrzeby mówienia w różnych sytuacjach dnia codziennego. Do tego celu służą np. zabawy logopedyczne „gimnastyka buzi i języka”, ćwiczeń przez naśladownictwo, czy wywoływanie spontanicznych wypowiedzi dostarczających okazji do naturalnych ćwiczeń. Kierując tym procesem dobierając

metody, ćwiczenia musimy mieć na uwadze podstawę programową oraz umiejętności i możliwości dzieci .

Kształcenie mowy dzieci przyczynia się do rozwoju procesów poznawczych mających na celu doskonalenie słownictwa, wymowy, gramatycznej poprawności wypowiedzi, swobodnego wyrażania myśli. Dzieci w wieku przedszkolnym uczą się a potem dopiero myślą ,następnie poprawnie wypowiadają treści własnych myśli pod wpływem własnej działalności ,toku swych kontaktów społecznych, przyrodniczych, technicznych. Proces ten wspierany świadomą celową pracą wychowawczą przynosi dzieciom wiele korzyści.

Pracując z dziećmi w wieku przedszkolnym warto uwagę kierować na słowo ,w tym celu warto korzystać z pozycji G. Demel „Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”.

Nauczyciel wychowania przedszkolnego pracujący nad poprawą jakości mowy oraz nad rozwojem kompetencji językowych swych podopiecznych powinien wykorzystywać w swej pracy bajki, baśnie, wiersze, opowiadania, treści swobodnej interpretacji, stanowiące wzór języka literackiego.

„OD dobra DO dobra”- realizacja projektu w świetlicy szkolnej

---

**Mariola Bastian
Agata Olszewska
nauczyciele wychowawcy świetlicy
Szkoła Podstawowa nr 6 w Gdyni**

Świetlica to miejsce szczególne w każdej szkole. To tutaj bowiem uczniowie spędzają swój wolny czas, spotykają się z kolegami i koleżankami z innych klas, wspólnie się bawią, uczą współpracy i rozwiązywania pojawiających się konfliktów, rozwijają swoje pasje oraz zainteresowania. Również i w naszej placówce – w Szkole Podstawowej nr 6 w Gdyni - świetlica jest przestrzenią, która tętni życiem, która rozbrzmiewa nutami radości, przyjaźni zabawy oraz nauki. Podczas codziennych zajęć zgodnych z rocznym planem pracy, dzieci pogłębiają swoją wiedzę i kształcą umiejętności plastyczne, muzyczne, teatralne i sportowe. Uczestniczą również w wielu projektach zarówno w tych opracowanych przez nauczycieli wychowawców, jak i w tych zewnętrznych, organizowanych przez inne podmioty.

Jedną z takich zewnętrznych inicjatyw, był w tym roku szkolnym projekt Fundacji Przytulny Domek „OD dobra DO dobra”, którego hasło przewodnie brzmiało „OD pokoju DObro” i który objęty był patronatem wiceprezydenta Gdyni Bartosza Bartoszewicza. Dlaczego o tym właśnie wydarzeniu chcemy nakreślić kilka słów i podzielić się jego przebiegiem w niniejszej publikacji? Ponieważ inicjatywa ta okazała się być nie tylko wielkim organizacyjnym wyzwaniem zarówno dla uczniów jak i dla nas nauczycieli, ale sprawiła także, iż w sposób szczególny zwróciliśmy uwagę na wartość dobra w naszym codziennym życiu. Staraliśmy się je nie tylko dostrzec, ale także przekazać innym. Być może garść przedstawionych tu pomysłów, stanie się dla innych nauczycieli pewną inspiracją i wskazówką, zachęcającą do podjęcia podobnej tematyki na zajęciach.

W czasie trwania projektu, przeprowadzonych zostało szereg działań, podczas których podkreślane było nie tylko wspomniane już wcześniej dobro, ale również tolerancja, akceptacja oraz znaczenie pokoju rozumianego nie tylko jako pokój na świecie, ale też jako pokój w sercu i w myślach.

Na licznych spotkaniach odwoływaliśmy się do postaci, które swoim życiem i działalnością udowodniły, jak ważne jest utrzymanie pokoju pomiędzy narodami i jak ważna jest wrażliwość na los innych. Uczniowie z zaciekawieniem czytali informacje, przygotowane na temat Lecha Wałęsy, Anny Dymnej, Jurka Owsiaaka czy Janiny Ochojskiej, zaznajamiając się równocześnie z takimi pojęciami jak Nagroda Nobla, Polska Akcja Humanitarna i UNESCO.

Dzieci uczestniczące w zajęciach nauczyły się piosenki „Ulecz świat” oraz polskiej wersji utworu „Imagine”, a ponieważ są to utwory o bogatej treści, bardzo wnikliwie analizowaliśmy zawarte w nich słowa. Warto podkreślić, że w świetlicy rozbrzmiewała nie tylko prawdziwa muzyka, bowiem „grała” nam także nasza szafa, która na co dzień kryje w sobie klocki, gry i puzzle, a która na czas projektu w cudowny sposób przemieniła się w szafę „grającą” życzliwością. Duże arkusze szarego papieru, zostały ozdobione przemyśleniami i rysunkami uczniów, a także życzliwymi serdecznymi słowami skierowanymi do kolegów, koleżanek, wychowawców.

A jako iż dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 6 mają szeroką wiedzę, na wzór audycji radiowej „Dzieci wiedzą lepiej” nagrane zostały ich wypowiedzi, które okazały się niezwykle interesującą próbą odpowiedzi na pytanie „Co to jest pokój?”. Nie był to łatwy temat, ale uczniowie poradzili sobie z nim doskonale, przedstawiając zagadnienie pokoju na świecie, w bardzo ciekawym i oryginalnym świetle.

Wspólnie z grupką dzieci postanowiliśmy także napisać wiersz, a w ramach działań plastycznych uczniowie zaprojektowali pomysłowe flagi pokoju, z którymi w barwnym pochodzie przemaszzerowali przez szkolne korytarze. Przygotowaliśmy także „drzewo pokoju”, które zamieszkały symboliczne białe gołębie z papieru oraz zastanowiliśmy się, jak może wyglądać życie w czasie wojny, czego wyrazem był plakat ukazujący świat w trakcie działań wojennych oraz w czasie bezpiecznych dni pokoju. Świetlicę przyozdobiła również kolorowa girlanda, na której znalazły się flagi państw oraz słowo „pokój” napisane w różnych językach.

W działania projektowe staraliśmy się zaangażować całą społeczność szkolną. Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej przeprowadzali lekcje tematyczne w swoich klasach, w świetlicy natomiast gościła pani z biblioteki, która w interesujący sposób poruszyła temat tolerancji i akceptacji.

W propozycjach zajęć, które przygotowaliśmy dla uczniów nie mogło zabraknąć literatury pięknej, traktującej o pokoju, tolerancji życzliwości - dzieciom bardzo spodobał się wiersz „Pokój” D. Kluski, a także opowiadania przygotowane przez Fundację Kulczyk.

Uczniowie mieli również szansę napisania listu i wrzucenia go do „Gołębiowej poczty pokojowej”. Treść listów okazała się być bardzo różnorodna – ktoś kogoś pozdrawiał, ktoś za coś przeproszał, ktoś inny jeszcze napisał po prostu garść życzliwych, dobrych słów. Radość adresatów była ogromna – bo któż nie chciałby otrzymać takiego życzliwego listu od kolegi lub koleżanki?

Mamy nadzieję, że poprzez wszystkie podjęte działania, udało się nam uwrażliwić społeczność szkolną na niemierzalną przecież żadną miarą wartość pokoju i dobra w naszym życiu. Na znaczenie takich pojęć jak akceptacja, tolerancja, życzliwość. Jesteśmy przekonane, że słowa tak chętnie śpiewanej przez dzieci piosenki „Ulecz świat, uczynj lepszym go, dla siebie i dla wszystkich ludzi którzy chcą, aby nie zginęło nigdy to co w nas jest najlepsze”, na długo pozostaną w pamięci i sercach naszych podopiecznych.

Metoda Strukturalna jako nauka czytania i pisania

Julita Gąsiorowska

surdotyflop pedagog, oligofrenopedagog, pedagog

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1 w Gdyni

Metoda Strukturalna jest metodą analityczno-syntetyczną opartą na czytaniu sylab i automatycznym łączeniu ich w wyrazy. Metoda jest prosta, zapewnia sukces w nabywaniu umiejętności czytania i pisania dzieciom z trudnościami w nauce. Sprawdza się w pracy z dziećmi, w których występują deficyty funkcji wzrokowych, językowych, słuchowych, motorycznych oraz zaburzeniami sfery emocjonalno-motywacyjnej.

Skuteczność Metody Strukturalnej została potwierdzona w eksperymentalnych badaniach naukowych prowadzonych w ramach doktoratu obronionego przez autorkę metody, dr. Joannę Guzik-Iwińską na Uniwersytecie Śląskim (promotor rozprawy: prof. dr hab. Zenon Gajdzica, recenzenci: prof. dr hab. Marta Bogdanowicz i prof. dr hab. Ewa Ogrodzka-Mazur). Autorka opracowała podręcznik dla terapeutów oraz Karty Oceny Czytania i Pisanie (KOCP), które są standaryzowanym do oceny poziomu umiejętności czytania i pisanie. Nauczyciel na podstawie wyników badania narzędziem KOCP uzyskuje informację o przyczynach trudności danego ucznia w nauce czytania i pisanie. KOCP zawierają wstępny program terapeutyczny i są integracyjną częścią Metody Strukturalnej. Warunkiem uzyskania uprawnień do pracy Metodą Strukturalną jest ukończenie szkolenia prowadzonego przez autorkę i uzyskanie certyfikatu.

Komplet materiałów szkoleniowych, zawiera:

1. Podręcznik.
2. Karty Oceny Czytania i Pisanie (KOCP) oraz instrukcję i-KOCP.
3. Materiały diagnostyczne.
4. Pięć zestawów ćwiczeń ze specjalnie dobranymi zdaniami do nauki czytania i pisanie.
5. Kwestionariusz oceny zaangażowania rodziców/ opiekunów w nauce czytania i pisanie.
6. Arkusz postępów w nauce czytania i pisanie Metodą Strukturalną.
7. Ćwiczenia w czytaniu sylab.

Metoda opiera się na założeniu, że nauka czytania musi zaczynać się od ukształtowania świadomości fonologicznej jako swobodne korzystanie i posługiwanie się naturalnymi dźwiękami mowy, czyli sylabami. Sylaba traktowana jest jako najmniejsza jednostka percepcyjna mowy. Sylaba (zgłoska) to fonem lub grupa fonemów wymawiana niezależnie i odrębnie podczas jednej emisji głosu. Jest naturalnym dźwiękiem mowy, jednostką prozodyczną języka, odcinkiem zapowiedzi stanowiącym jedność. Umiejętność czytania sylab stanowi punkt wyjścia do nauki czytania. Na etapie uczenia się proces czytania jest sterowany i poziomu świadomego, czyli skupienie się na tej czynności. W miarę usprawniania tej czynności świadome zasoby uwagi zostają zwolnione i proces ulega automatyzacji procesu

dekodowania. To umożliwia uruchomienie procesów odpowiadających za rozumienie czytanego tekstu.

Metoda Strukturalna kładzie nacisk na jednoczesną naukę czytania i pisania, gdyż są wzajemnie się warunkujące. Pisanie pełni funkcję trójmodalną:

1. Wzrokową - kontrola wzrokowa tekstu podczas pisania.
2. Słuchową - kontrola słuchowa zapisanego tekstu.
3. Czuciową - kontrola czuciowa podczas pisania, odpowiednie napięcie mięśniowe, nacisk narzędzia, pozycja całego ciała podczas pisania.

Metoda ta opiera się na pięciu elementach:

1. **Diagnoza** - przeprowadzona przed podjęciem nauki z użyciem Karty Oceny Czytania i Pisania KOCP:
  - ✓ umiejętność czytania
  - ✓ umiejętność pisania
  - ✓ percepcja słuchowa
  - ✓ percepcja wzrokowa, sprawność manualna, koordynacja wzrokowo-ruchowa, lateralizacja
  - ✓ przeważający rodzaj motywacji do nauki czytania i pisania
  - ✓ dodatkowe informacje o uczniu
  - ✓ uwagi o zachowaniu ucznia podczas badania
  - ✓ wywiad z rodzicami.
2. **Motywacja** - to jeden z podstawowych warunków sukcesu w nauce czytania i pisania. Wykorzystanie tego narzędzia pozwoli na opracowanie wraz z rodzicami dopasowanego procesu terapii i używanie systemu motywacji oraz wzmocnień.
3. **Współpraca z rodziną/ środowiskiem domowym ucznia** - umożliwia dokonanie ustaleń dotyczących stosowania odpowiednich wzmocnień, sposobu pracy z zadaniem i dokonanie aktualnej oceny postępów. Współpracę prowadzi się przy użyciu domowego programu wychowawczego oraz monitorowanie zaangażowania rodziców.
4. **Systematyczność** - codziennie uczeń pracuje tylko nad jednym zdaniem. Uczy się czytania i pisania zdania sylabami i wyrazami. Zdanie jest napisane w dwóch wersjach: z podziałem na sylaby i całymi wyrazami. Uczeń przepisuje zdania „po śladzie”, z podziałem na sylaby i bez podziału, a następnie w wolnej liniaturze pisze zdania samodzielnie.
5. **Terapia** - opracowanie terapii opartej na diagnozie oraz automatyzacja umiejętności czytania i pisania.

Metoda Strukturalna polecana jest dla wszystkich mających trudności w opanowaniu czytania i pisania, zwłaszcza z:

- ✓ dysleksją rozwojową
- ✓ dysgrafią

- ✓ niepełnosprawnością intelektualną
- ✓ dyslalią
- ✓ jękaniem
- ✓ dyzartią
- ✓ afazją
- ✓ niedosłuchem
- ✓ niedowidzeniem
- ✓ ADHD
- ✓ zaburzeniami ze spektrum autyzmu
- ✓ zaburzeniami zachowania
- ✓ innymi problemami utrudniającymi nabywanie umiejętności czytania i pisanie.

Bibliografia:

J. Guzik-Iwińska, J. Gruba, *Metoda Strukturalna nauka czytania i pisanie. Podręcznik KOCP Karty oceny czytania i pisanie*, Wydawnictwo Komlogo, Gliwice 2017.

Jak zaciekać ucznia? - przegląd metod aktywizujących

Anna Zięba

Doradca metodyczny edukacji wczesnoszkolnej

Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej

Szkoła Podstawowa w Kosakowie

Metody aktywizujące to różnorodne techniki i strategie, które mają na celu pobudzenie uczestników procesu edukacyjnego do aktywnego udziału w procesie nauki. Zgodnie z definicją podaną przez Marię Rodziewiczównę, autorkę podręcznika "Metody aktywizujące w kształceniu", są to "techniki i strategie, które mają na celu zwiększenie aktywności uczniów, ich zainteresowania i motywacji, rozwijanie kreatywności, samodzielności i inicjatywy oraz wspomaganie uczenia się poprzez stosowanie różnych technik, form i metod pracy".¹

Jednym z prekursorów był Jan Amos Komeński, to jeden z najwybitniejszych i najważniejszych pedagogów - zwany także ojcem pedagogiki nowożytnej, którego filozofia edukacyjna była oparta na idei, że nauka powinna być dostępna dla wszystkich, bez względu na ich pochodzenie czy status społeczny. W swojej pracy pedagogicznej skupiał się na metodach aktywnego uczenia się, wykorzystując doświadczenie zmysłowe, praktykę oraz interakcję z otaczającym światem.

Kolejnym ważnym autorem zajmującym się metodami aktywizującymi jest Tadeusz Pilch, który w swojej książce "Aktywizujące metody nauczania" prezentuje różne techniki i narzędzia, które mają na celu zwiększenie aktywności uczniów. Pilch podkreśla znaczenie interakcji między uczniem a nauczycielem oraz między uczniami, co pozwala na efektywniejsze przyswajanie wiedzy i rozwijanie umiejętności społecznych.²

Metody aktywizujące mają wiele zalet i korzyści dla uczniów oraz dla nauczycieli. Oto niektóre z najważniejszych zalet:

1. Zwiększenie motywacji i zaangażowania uczniów:
pobudzają uczniów do aktywnego udziału w procesie nauki, co prowadzi do zwiększenia ich zainteresowania i motywacji do nauki.
2. Rozwój kreatywności i samodzielności:
zachęcają uczniów do myślenia twórczego, rozwijania swoich umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów i podejmowania inicjatywy.
3. Zwiększenie efektywności nauczania:
pozwalają nauczycielom lepiej dopasować sposób przekazywania wiedzy do indywidualnych potrzeb uczniów, co prowadzi do zwiększenia skuteczności nauczania.
4. Rozwój umiejętności interpersonalnych:

---

¹ Maria Rodziewiczówna, "Metody aktywizujące w kształceniu", Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 12.

² Tadeusz Pilch, "Aktywizujące metody nauczania" (Kraków: Wydawnictwo Impuls, 2010), s. 12-15.

metody aktywizujące, takie jak praca w grupie, pomagają uczniom rozwijać umiejętności komunikacyjne, współpracy i rozwiązywania konfliktów.

5. Zwiększenie pamięci i zapamiętywania informacji:

metody aktywizujące, takie jak gry i zabawy edukacyjne, pozwalają nauczycielom na lepsze zapamiętywanie i przyswajanie wiedzy przez uczniów.

6. Integracja wiedzy:

pozwalają na łączenie różnych dziedzin wiedzy, co prowadzi do lepszego zrozumienia tematu i rozwijania umiejętności łączenia wiedzy.

Warto jednak pamiętać, że każda metoda aktywizująca ma swoje ograniczenia i wymaga odpowiedniego dostosowania do potrzeb i umiejętności uczniów oraz do celu lekcji.

Można wyróżnić kilka ogólnych kategorii metod aktywizujących, które różnią się od siebie w zależności od celu nauczania, grupy wiekowej uczniów oraz indywidualnych preferencji nauczyciela. Oto niektóre z nich:

1. Metody problemowe:

polegają na stawianiu uczniom zadań i problemów do rozwiązania, które wymagają od nich aktywnego myślenia i podejmowania decyzji. Do tych metod należą między innymi: metoda przypadku, brainstorming, debaty, symulacje, studia przypadków

2. Metody projektowe: polegają na pracy grupowej uczniów nad projektem, który realizują w określonym czasie. Metoda ta pozwala uczniom na rozwijanie umiejętności planowania, organizacji pracy oraz współpracy w grupie. Do tych metod należą między innymi: projekty klasowe, projekty indywidualne, kreatywne pisanie.

3. Metody eksperymentalne: polegają na przeprowadzaniu eksperymentów w celu zrozumienia różnych zjawisk i procesów. Metoda ta pozwala na rozwijanie umiejętności obserwacji, analizy oraz wnioskowania. Do tych metod należą między innymi: doświadczenia, badania, eksperymenty.

4. Metody gier i zabaw: polegają na wykorzystaniu gier i zabaw edukacyjnych do przekazywania wiedzy. Metoda ta pozwala nauczycielowi na stworzenie atrakcyjnego i ciekawego sposobu nauczania, który zwiększa zainteresowanie uczniów. Do tych metod należą między innymi: gry planszowe, quizy, krzyżówki, puzzle.

5. Metody interaktywne: polegają na wykorzystaniu nowoczesnych technologii, takich jak komputery, tablety, projektor multimedialny, aby uczniowie mogli aktywnie uczestniczyć w procesie nauczania. Metoda ta pozwala nauczycielowi na stworzenie interaktywnych prezentacji, quizów oraz zadań, które zwiększają motywację uczniów. Do tych metod należą między innymi: prezentacje multimedialne, e-learning, gry edukacyjne.

6. Metody aktywizujące oparte na współpracy: polegają na stworzeniu sytuacji, w której uczniowie muszą współpracować ze sobą, aby osiągnąć wspólny cel. Metoda ta pozwala na rozwijanie umiejętności komunikacji, negocjacji oraz rozwiązywania konfliktów. Do

tych metod należą między innymi: kooperacja, drużynowe rozwiązywanie zadań, gry zespołowe.³

Szczegółowy podział metod aktywizujących przedstawia się następująco:

1. Metody aktywizujące przez poszukiwanie i przetwarzanie informacji:
  - Metoda dyskusji
  - Metoda burzy mózgów
  - Metoda projekcyjna
  - Metoda sytuacyjna
  - Metoda problemowa
2. Metody aktywizujące przez działanie i tworzenie:
  - Metoda eksperymentu
  - Metoda projektu
  - Metoda gry edukacyjnej
  - Metoda dramy
3. Metody aktywizujące przez uczestnictwo i interakcję:
  - Metoda pracy w grupie
  - Metoda dysput
  - Metoda symulacji społecznych
4. Metody aktywizujące przez wrażenia i emocje:
  - Metoda prezentacji multimedialnej
  - Metoda aktywizująca zmysły
  - Metoda wycieczki dydaktycznej
  - Metoda zabawy edukacyjnej.⁴

Metody aktywizujące są ważne, ponieważ pomagają zainteresować uczniów oraz zachęcić ich do aktywnego uczestnictwa w procesie nauki. Poniżej przedstawiam kilka praktycznych sposobów pracy z uczniami:

1. **Używanie różnych metod nauczania** - powtarzanie informacji na różne sposoby może pomóc zainteresować uczniów. Na przykład, można stosować metody dyskusji, prezentacji, projektów, filmów edukacyjnych, gier edukacyjnych itp.
2. **Dostosowanie materiału do zainteresowań uczniów** - ważne jest, aby nauczyciel miał świadomość zainteresowań swoich uczniów i starał się dostosować materiał do ich potrzeb. Na przykład, jeśli uczeń jest zainteresowany muzyką, można wprowadzić do lekcji materiał muzyczny lub zadania, które wymagają korzystania z muzyki.

---

³ Maria Rodziewiczówna, "Metody aktywizujące w kształceniu" (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2014), s. 24-26.

⁴ Maria Rodziewiczówna, "Metody aktywizujące w kształceniu" (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2014), s. 24-26.

3. **Stosowanie praktycznych przykładów** - stosowanie praktycznych przykładów pomaga uczniom zrozumieć, jak zastosować informacje w praktyce. Na przykład, podczas nauki matematyki można wykorzystać przykłady z życia codziennego, takie jak budżetowanie, kupowanie jedzenia, itp.
4. **Dbanie o atmosferę w klasie** - nauczyciel powinien dbać o to, aby atmosfera w klasie była przyjazna i otwarta. Uczniowie powinni czuć się bezpiecznie, aby mogli swobodnie wyrażać swoje myśli i zadawać pytania.
5. **Używanie technologii** - technologia może być skutecznym narzędziem aktywizującym uczniów. Na przykład, można wykorzystać ekrany interaktywne, tablety, smartfony, komputery, itp., aby uczniowie mogli się aktywnie angażować w proces nauki.
6. **Stosowanie zadań projektowych** - zadania projektowe pozwalają uczniom na pracę w grupach i zastosowanie informacji w praktyce. Mogą one obejmować takie zadania, jak projektowanie plakatu, rozwiązanie problemu, stworzenie prezentacji itp.
7. **Używanie gier edukacyjnych** - gry edukacyjne to ciekawa metoda aktywizująca uczniów. Mogą one pomóc uczniom w nauce poprzez zabawę i jednocześnie sprawić, że nauka stanie się bardziej atrakcyjna.

Powyższe metody mogą pomóc nauczycielom zainteresować swoich uczniów oraz zachęcić ich do aktywnego uczestnictwa w procesie nauki. Jednakże, każdy uczeń jest inny i nauczyciel powinien stosować różne metody, aby dostosować proces nauczania do potrzeb każdego ucznia.

Poniżej prezentuję wybrane metody aktywizujące, które z powodzeniem stosuję podczas zajęć.

I. **Metoda słoneczka**

to popularna technika dydaktyczna stosowana w szkole podstawowej, która pomaga uczniom zrozumieć złożone zagadnienia i nauczyć się korzystać z własnych myśli i doświadczeń w procesie nauki.

Metoda ta składa się z kilku etapów:

1. Na początku nauczyciel rysuje na tablicy lub przedstawia schemat słonecznika, który składa się z głównej kropki (tematu), linii (źródeł wiedzy) oraz mniejszych kropek (pomysłów).
2. Uczniowie zostają poproszeni o napisanie w głównej kropce tematu zajęć lub zagadnienia, które będą omawiane podczas lekcji.
3. Następnie nauczyciel prosi uczniów o podanie źródeł wiedzy na temat zagadnienia (np. podręcznik, internet, film edukacyjny, własne doświadczenia).
4. Uczniowie następnie rysują linie od głównej kropki do źródeł wiedzy.
5. W kolejnym etapie, nauczyciel prosi uczniów o wymyślenie pomysłów, jak wykorzystać zdobytą wiedzę w praktyce.
6. Uczniowie rysują mniejsze kropki, które są połączone z liniami prowadzącymi od źródeł wiedzy do głównej kropki, i wpisują w nie swoje pomysły.
7. Na końcu, uczniowie dzielą się swoimi pomysłami z resztą klasy.

Metoda słoneczka pomaga uczniom w skoncentrowaniu się na temacie lekcji, a także pomaga zrozumieć związek między różnymi źródłami wiedzy a tematem. Dodatkowo, uczniowie

są zachęcani do kreatywnego myślenia, co pozwala im na wykorzystanie zdobytej wiedzy w praktyce. Ta metoda może być stosowana na lekcjach z różnych przedmiotów, a także może być dostosowana do różnych poziomów nauczania, aby pomóc uczniom w zdobywaniu wiedzy w sposób przystępny i atrakcyjny.⁵

II. Metoda zwana krasnoludek

Metoda krasnoludek to jedna z technik dydaktycznych, która ma na celu pomóc uczniom w zapamiętywaniu informacji i skutecznej nauce. Polega ona na przedstawieniu treści na lekcji w sposób łatwy do zapamiętania, dzięki czemu uczniowie mogą łatwiej przyswoić wiedzę.

Metoda ta składa się z kilku kroków:

1. Nauczyciel przedstawia temat lekcji i wybiera słowa kluczowe, które będą kluczowe dla zrozumienia tematu.
2. Następnie nauczyciel prosi uczniów o wymyślenie krasnoludków, którym przyporządkują wybrane słowa kluczowe. Krasnoludki powinny mieć wygląd i cechy charakterystyczne, które kojarzą się z danym słowem.
3. Nauczyciel opowiada historię związaną z krasnoludkami, wykorzystując słowa kluczowe i opisując ich wygląd i cechy. Historia powinna być logiczna i łatwa do zapamiętania.
4. Uczniowie rysują i opisują krasnoludki w swoich zeszytach, aby móc łatwiej przypomnieć sobie informacje związane z tematem lekcji.
5. Nauczyciel prosi uczniów o powtórzenie informacji z lekcji, korzystając z krasnoludków jako punktów odniesienia.

Metoda krasnoludek ma na celu pomóc uczniom w łatwiejszym zapamiętywaniu informacji oraz zachęcać do kreatywności i wyobraźni. Ponadto, nauczyciel może dostosować metodę do różnych poziomów nauczania i przedmiotów, aby pomóc uczniom w zdobywaniu wiedzy w sposób przystępny i atrakcyjny.⁶

III. Metoda kwiatek

Metoda kwiatek (ang. flower diagram) to technika dydaktyczna, która pomaga uczniom w organizowaniu informacji i zwięzłym przedstawieniu złożonych zagadnień. Metoda ta może być stosowana w różnych przedmiotach, takich jak matematyka, biologia, geografia czy historia.

Metoda ta składa się z kilku kroków:

---

⁵ Krzyżewska J., Aktywizujące metody i techniki w edukacji, Wydawnictwo J. Krzyżewska, Suwałki 2000.

⁶ Jacek Stańdo Monika Spławska-Murmyło, Metody aktywizujące w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2017

1. Nauczyciel wybiera temat lekcji i rysuje na tablicy kształt kwiatka, który składa się z okręgu w środku oraz płatków.
2. Nauczyciel prosi uczniów o wymienienie tematów związanych z lekcją i wpisywanie ich na płatki.
3. Uczniowie dzielą się na grupy i otrzymują jeden z płatków, na którym zapisali jeden z tematów.
4. Następnie, każda grupa dyskutuje i opracowuje informacje na temat danego zagadnienia, a nauczyciel pomaga im zebrać i uporządkować informacje.
5. Uczniowie prezentują swoje informacje przed resztą klasy, wypełniając kwiatek odpowiednimi informacjami.
6. Na koniec, nauczyciel omawia wszystkie tematy i pomaga uczniom zobaczyć związki między nimi. Na organizowanie informacji w sposób przystępny i atrakcyjny, a także zachęca do pracy w grupach i wymiany wiedzy. Dodatkowo, metoda ta pozwala nauczycielowi na przetestowanie wiedzy uczniów i zobaczyć, jakie kwestie wymagają bardziej szczegółowego omówienia.⁷

IV. Metoda projektu

Metoda projektu, znana również jako metoda projektowania problemów lub metoda projektowego nauczania, jest jedną z popularnych technik dydaktycznych, która ma na celu zachęcanie uczniów do aktywnego i praktycznego uczenia się poprzez wykonywanie projektów. To technika dydaktyczna, która polega na zaprojektowaniu zadania lub projektu, który jest realizowany przez uczniów podczas lekcji. W ramach tego projektu uczniowie mają określone cele i cele do osiągnięcia, a także posiadają wolność w wyborze sposobu realizacji projektu.

Metoda ta składa się z kilku kroków:

1. Nauczyciel przedstawia temat projektu i określa cele i cele, które uczniowie mają osiągnąć.
2. Uczniowie pracują w grupach lub indywidualnie, aby opracować plan projektu, określając cele, zadania i sposób realizacji projektu.
3. Nauczyciel udziela wsparcia i pomocy uczniom w trakcie pracy, pomagając im zrozumieć temat i odpowiednio wykorzystać źródła informacji.
4. Uczniowie prezentują swoje projekty przed klasą, dzieląc się swoimi pomysłami i wynikami.
5. Nauczyciel ocenia projekty i pomaga uczniom w zrozumieniu ich mocnych i słabych stron oraz sposobów na poprawę ich pracy.

Jedną z publikacji, w której omawiana jest ta metoda, jest książka pt. "Metoda projektu. Innowacyjne podejście do nauczania i uczenia się" autorstwa Jo Boaler i współauterek Jen Munson oraz Cathy Williams. W swojej książce autorki opisują szczegółowo proces projektowania, który składa się z następujących etapów:

---

⁷ *Ibidem*

1. Identyfikacja problemu - nauczyciel i uczniowie wybierają problem, który chcą rozwiązać poprzez projekt. Problem może być związany z różnymi dziedzinami, takimi jak nauka, sztuka, projektowanie, itp.
2. Planowanie projektu - nauczyciel i uczniowie tworzą plan projektu, w którym określają cele, kroki do wykonania, terminy i podział zadań między uczestnikami projektu.
3. Badanie - uczniowie zbierają informacje, szukają rozwiązań problemu i poszerzają swoją wiedzę na temat problemu.
4. Projektowanie - uczniowie projektują swoje rozwiązanie problemu, używając zdobytej wiedzy i umiejętności.
5. Wdrażanie projektu - uczniowie realizują swoje projekty, wykonując kroki określone w planie projektu.
6. Ocena projektu - uczniowie oceniają swoje projekty i proces ich wykonania, aby określić, co zrobili dobrze i co mogą poprawić w przyszłości.

Metoda projektu pozwala uczniom na rozwijanie swoich umiejętności badawczych, kreatywności i samodzielności, a także pomaga w zrozumieniu zagadnień w praktyczny sposób. Dodatkowo, metoda ta zachęca do pracy w grupach, co przyczynia się do rozwoju umiejętności interpersonalnych i efektywności pracy zespołowej.⁸

V. Diament

Diament to metoda dydaktyczna, która pomaga uczniom w organizowaniu informacji i przygotowywaniu się do pisemnych prac na różnych przedmiotach. Metoda ta opiera się na strukturze diamentu, która składa się z kilku kroków:

1. Nauczyciel przedstawia uczniom temat lub pytanie, które zostanie omówione na lekcji.
2. Uczniowie zapisują temat w środku diamentu, który rysują na kartce.
3. Następnie, nauczyciel prosi uczniów o wpisywanie w górną część diamentu głównych tematów, które odnoszą się do tematu głównego.
4. Nauczyciel prosi uczniów o wpisywanie w dolną część diamentu szczegółowych informacji, fakty i przykłady, które odnoszą się do tematu głównego.
5. Uczniowie łączą informacje z górnej i dolnej części diamentu, aby sformułować odpowiedzi na pytania lub przygotować notatki na temat omawianego zagadnienia.

Metoda diamentu pomaga uczniom w organizowaniu informacji w sposób przystępny i atrakcyjny, a także pomaga im w rozwijaniu umiejętności wydobywania ważnych informacji z tekstu i tworzenia spójnych notatek. Dodatkowo, metoda ta może być stosowana na różnych przedmiotach, takich jak język polski, matematyka, biologia czy historia.⁹

VI. Flipped classroom

Jedną z innowacyjnych metod pracy z uczniami jest metoda flipped classroom, czyli odwrócona klasa. Metoda ta polega na tym, że uczniowie uczą się materiału przed lekcją, a na

---

⁸ Kowalczyk, B. (red.) (2016). Metody aktywizujące w edukacji. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

⁹ <https://www.edukacja.edux.pl/p-20484-metody-aktywizujace-w-pracy-z-dziecmi-mlodszymi.php>

lekcji nauczyciel pomaga im w zrozumieniu i utrwaleniu materiału, a także pracuje z nimi nad problemami i zadawaniem pytań.

Konkretnie, nauczyciel przygotowuje materiały edukacyjne, takie jak wideo, prezentacje lub ćwiczenia online, które uczniowie mogą przeglądać przed lekcją. Na lekcji nauczyciel poświęca czas na rozwiązywanie problemów, wyjaśnienie trudnych koncepcji i prowadzenie dyskusji, a także na pracę grupową, aby pomóc uczniom w zastosowaniu swojej wiedzy w praktyce.

Metoda ta daje uczniom większą kontrolę nad swoim procesem nauki i pozwala nauczycielowi na dostosowanie pracy do potrzeb i umiejętności uczniów. Dodatkowo, metoda ta może pomóc w rozwijaniu umiejętności samodzielnej pracy, krytycznego myślenia, pracy w grupie i zdolności do rozwiązywania problemów.

VII. Gamifikacja

Inną z innowacyjnych metod pracy z uczniami jest metoda gamifikacji, czyli wykorzystanie elementów gier w procesie nauki. Metoda ta polega na tworzeniu gier edukacyjnych, które mają na celu zainteresowanie uczniów i zachęcenie ich do nauki poprzez zabawę.

Gry edukacyjne mogą przybierać różne formy, takie jak quizy, zadania do wykonania, symulacje, gry planszowe czy gry wideo. W grach edukacyjnych nauczyciel może wykorzystać różne mechanizmy gier, takie jak punkty, poziomy, nagrody, rywalizację, wyzwania czy systemy oceniania.

Metoda gamifikacji może pomóc uczniom w rozwijaniu umiejętności, takich jak rozwiązywanie problemów, kreatywność, myślenie przestrzenne czy zdolności interpersonalne. Dodatkowo, metoda ta może pomóc w zachęcaniu uczniów do nauki i utrzymywaniu ich zainteresowania w procesie nauki.¹⁰

VIII. Metoda nauki przez odkrywanie

Kolejną innowacyjną metodą pracy z uczniami jest metoda nauki przez odkrywanie, zwana również metodą **heurystyczną**. Metoda ta polega na tym, że nauczyciel stawia uczniom zadanie lub problem do rozwiązania, a uczniowie odkrywają rozwiązania poprzez eksperymentowanie, badanie i odkrywanie.

Nauczyciel w tej metodzie staje się przewodnikiem, a nie wykładowcą. Uczniowie uczą się przez eksplorację i odkrywanie, a nauczyciel pomaga im w interpretowaniu wyników i udzielaniu wsparcia w przypadku problemów.

Metoda ta może być stosowana na różnych przedmiotach, takich jak matematyka, fizyka, biologia czy chemia, ale może być również stosowana w innych dziedzinach, takich jak języki obce czy literatura. Metoda nauki przez odkrywanie może pomóc uczniom w rozwijaniu

---

¹⁰ Mishra, R. K., Bijlani, K., & Singh, S. K. (2020). Gamification in Education: A Systematic Mapping Study. *Education and Information Technologies*, 25(2), 1043-1073.

umiejętności badawczych, logicznego myślenia, kreatywności, zdolności do rozwiązywania problemów i pracy w grupie.¹¹

IX. Metoda coachingowa

Jedną z ciekawych metod pracy z uczniami jest metoda coachingowa, która skupia się na wspieraniu uczniów w osiągnięciu ich celów i rozwoju osobistego poprzez indywidualne podejście i rozmowę.

W metodzie coachingowej nauczyciel staje się mentorem, który pomaga uczniom określić ich cele, zidentyfikować ich mocne strony i słabe strony oraz opracowywać plany działań, które pomogą im osiągnąć sukces.

Metoda ta może być stosowana na różnych przedmiotach, a także w ramach rozwoju umiejętności społecznych i emocjonalnych uczniów. Dzięki metodyce coachingowej uczniowie rozwijają umiejętności samodyscypliny, odpowiedzialności, zarządzania czasem, umiejętności interpersonalne i komunikacyjne, co przyczynia się do ich ogólnego rozwoju osobistego.

W pracy z uczniem metodą coachingową ważne jest, aby nauczyciel miał odpowiednie szkolenia i umiejętności coachingowe, które umożliwią mu skuteczne wsparcie uczniów.

Kroki, które można zastosować podczas zajęć, aby wykorzystać metodę coachingową jako metodę aktywizującą:

1. Określenie celów: Na początku zajęć, należy omówić cele, które uczniowie chcą osiągnąć. Mogą to być cele związane z danym tematem lekcji, ale również cele ogólnorozwojowe, takie jak poprawa umiejętności komunikacyjnych czy zdolności do pracy w grupie.
2. Odkrywanie siły: Nauczyciel powinien pomóc uczniom w zidentyfikowaniu ich mocnych stron i umiejętności. W ten sposób uczniowie są bardziej skłonni do pozytywnego myślenia o sobie i do podejmowania wyzwań, które pozwolą im wykorzystać swoje umiejętności.
3. Określenie obszarów do poprawy: W dalszej części zajęć, należy omówić obszary, w których uczniowie chcą się poprawić. W tym przypadku, nauczyciel powinien pomóc uczniom określić, co można zrobić, aby osiągnąć cel.
4. Planowanie działań: Razem z uczniami, należy omówić kroki, jakie są potrzebne do osiągnięcia celów. Należy wyznaczyć konkretne zadania i określić, jakie zasoby będą potrzebne do ich wykonania.
5. Śledzenie postępu: Ważne jest, aby nauczyciel regularnie monitorował postępy uczniów i określał, co zostało osiągnięte, a co wymaga dalszej pracy. W ten sposób uczniowie są bardziej zaangażowani i widzą, że ich wysiłki przynoszą efekty.
6. Dalsze wsparcie: W przypadku, gdy uczniowie napotykają na trudności, nauczyciel powinien udzielić dalszego wsparcia i pomóc im w osiągnięciu celów.

---

¹¹ Gajewska-Krzemińska, A. (2013). Nauka przez odkrywanie: metoda heurystyczna w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych. *Problemy Wczesnej Edukacji*, 4, 102-113.

Wprowadzenie coachingu jako metody aktywizującej na zajęciach może pomóc uczniom w rozwoju ich umiejętności, zwiększeniu motywacji i zaangażowania w procesie nauki. Jednakże, ważne jest, aby nauczyciel był przygotowany do stosowania tej metody, posiadał odpowiednie narzędzia i miał umiejętności w zakresie coachingu.¹²

X. STEAM

STEAM to skrót od angielskiego terminu "Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics", czyli nauki, technologii, inżynierii, sztuki i matematyki. STEAM to interdyscyplinarny podejście do nauczania, które integruje wiedzę i umiejętności z różnych dziedzin, aby pomóc uczniom w rozwijaniu kreatywności i myślenia przestrzennego.

W ramach podejścia STEAM nauczyciele wykorzystują różnorodne metody nauczania, takie jak projektowanie, budowanie, programowanie, eksperymentowanie i sztukę, aby zachęcić uczniów do nauki i rozwijania swoich umiejętności. Poprzez STEAM uczniowie uczą się rozwiązywania problemów, współpracy w grupie, kreatywnego myślenia i innowacyjności, które są kluczowe dla sukcesu w dzisiejszym świecie.

W ramach STEAM nauczyciele zachęcają uczniów do tworzenia, projektowania i wdrażania rozwiązań, które mogą mieć praktyczne zastosowanie w życiu codziennym. Na przykład, uczniowie mogą zaprojektować i zbudować roboty lub aplikacje, które rozwiązują konkretne problemy, jak również tworzyć dzieła sztuki, które łączą sztukę i naukę.

W podejściu STEAM istotne jest również uwzględnienie równości i różnorodności, aby zapewnić, że każdy uczeń ma równy dostęp do edukacji i możliwości rozwoju.

Metoda STEAM zakłada, że nauczanie przedmiotów technicznych i przyrodniczych powinno być połączone z nauką sztuki i matematyki, co pozwala na bardziej holistyczne podejście do nauczania. W ramach tej metody nauczyciele zachęcają uczniów do twórczego myślenia, projektowania i eksperymentowania, co pozwala na zdobywanie wiedzy w sposób bardziej interaktywny i praktyczny.

Metoda STEAM ma na celu nie tylko rozwijanie umiejętności technicznych i naukowych, ale również kreatywności i umiejętności interpersonalnych. Uczniowie uczą się współpracy, pracy w grupie, prezentacji swoich pomysłów i rozwiązań oraz rozwijają swoją zdolność do rozwiązywania problemów w sposób innowacyjny i skuteczny.

Autorstwo tej metody jest trudne do ustalenia, ponieważ powstała ona na skrzyżowaniu różnych dziedzin. Jednym z wczesnych zwolenników tej metody był John Maeda, projektant, profesor i badacz związany z Massachusetts Institute of Technology (MIT), który od 2008 roku prowadził badania nad interakcją sztuki i technologii w ramach programu Aesthetics and Computation Group (ACG) na MIT Media Lab.

Jednym z przykładów zastosowania metody STEAM w edukacji może być projektowanie i budowanie robota z wykorzystaniem różnych przedmiotów, takich jak matematyka, nauki przyrodnicze, sztuka i technologia. Uczniowie mogą na przykład zaprojektować i zbudować robota, który będzie potrafił przemieszczać się po różnych terenach, zbierać i sortować różne przedmioty, wydawać dźwięki, wyświetlać kolory lub inne informacje, w zależności od zadania.

---

¹² Strycharz, L. A., & Ensign, D. S. (2015). Coaching w edukacji. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W trakcie projektu uczniowie będą mogli wykorzystać różne umiejętności i wiedzę, takie jak:

- Matematyka: obliczanie i pomiar odległości, czasu, prędkości, pojemności baterii itp.
- Nauki przyrodnicze: poznanie zasad działania silników, czujników, baterii, układów elektrycznych itp.
- Sztuka: projektowanie wyglądu robota, tworzenie kolorowych i kreatywnych elementów dekoracyjnych itp.
- Technologia: programowanie robota, tworzenie schematów, konstruowanie układów elektrycznych itp.

Projektowanie i budowanie robota z wykorzystaniem metody STEAM może pomóc uczniom w rozwijaniu umiejętności, takich jak:

- Kreatywność i innowacyjność: projektowanie i budowanie robota wymaga od uczniów myślenia poza schematami i wykorzystywania swojej wyobraźni.
- Problem-solving: uczniowie muszą rozwiązywać problemy i napotykaną trudności, takie jak wybór odpowiednich komponentów, zaprogramowanie robota, czy konstrukcja odpowiedniego podwozia.
- Praca w grupie: projektowanie i budowanie robota wymaga od uczniów współpracy i komunikacji z innymi, aby zrealizować wspólny cel.
- Samodzielność: uczniowie są zmuszeni do podejmowania decyzji i podejmowania inicjatywy w trakcie projektowania i budowania robota.

Metoda STEAM może być również stosowana w pracy z dziećmi w przedszkolu i edukacji wczesnoszkolnej, choć w nieco innej formie niż klasach wyższych.

Przykładowe pomysły na wykorzystanie metody STEAM w edukacji przedszkolnej:

- Eksperymentowanie z wodą - dzieci mogą badać różne właściwości wody, takie jak gęstość, ciężar czy pływalność, poprzez wykorzystanie różnych przedmiotów, takich jak woda, lód, olej czy miód. Mogą również eksperymentować z wodą poprzez tworzenie różnych form lodu, takich jak kostki, kulki czy kształty.
- Projektowanie i budowanie - dzieci mogą projektować i budować różne konstrukcje, takie jak mosty, wieże czy zamki, z wykorzystaniem różnych materiałów, takich jak klocki, papier, tektura czy makaron.
- Tworzenie sztuki - dzieci mogą tworzyć sztukę z wykorzystaniem różnych materiałów, takich jak farby, kredki czy kolorowe papierki. Mogą również tworzyć rzeźby z gliny lub papieru.
- Projektowanie ogrodu - dzieci mogą projektować i sadzić rośliny w ogrodzie szkolnym lub w domu, a następnie badać różne aspekty roślin, takie jak ich potrzeby wodne czy wymagania dotyczące oświetlenia.

- Badanie natury - dzieci mogą badać różne aspekty natury, takie jak zwierzęta, rośliny czy krajobrazy, poprzez obserwowanie, rysowanie czy tworzenie dioram.

W każdym z tych przypadków nauczyciel może działać jako przewodnik, pomagając dzieciom w odkrywaniu i eksplorowaniu różnych zjawisk i zachęcając je do badania, projektowania i budowania. Metoda STEAM może być również stosowana w innych projektach, takich jak budowanie mostów, tworzenie rzeźb, projektowanie modeli budynków lub innych zadań, które łączą różne przedmioty i umiejętności.¹³

XI. Metoda Kagan Structures

Metoda ta skupia się na wykorzystaniu różnorodnych form pracy w grupach, dzięki czemu uczniowie są bardziej zaangażowani, zmotywowani do nauki i rozwijają umiejętności społeczne. Kagan Structures obejmują określone zasady i procedury, które pomagają nauczycielom tworzyć struktury grupowe, w których każdy uczeń ma określone zadania do wykonania. Metoda ta zwiększa zaangażowanie uczniów, a także rozwija umiejętności społeczne i komunikacyjne, takie jak praca zespołowa, słuchanie aktywne i wzajemne zrozumienie.

Metoda ta została opracowana przez dr. Spencera Kagana, psychologa i pedagoga amerykańskiego, który zajmuje się badaniem efektywnych technik nauczania.

Składa się z kilku podstawowych elementów. **Jednym z nich jest wykorzystanie kooperacji w grupach.** Uczniowie są dzieleni na małe grupy, w których pracują nad różnymi zadaniami. Każdy z uczniów ma określone zadanie do wykonania, ale jednocześnie musi współpracować z pozostałymi członkami grupy, aby osiągnąć cel.

Innym ważnym elementem metody Kagan Structures **jest wykorzystanie różnych form interakcji między uczniami.** Mogą to być dyskusje w parach, burze mózgów, debaty czy role-play. Wszystkie te formy interakcji mają na celu pobudzenie kreatywności i myślenia analitycznego uczniów.

Kagan Structures opiera się również na zasadzie aktywnego uczestnictwa uczniów w procesie nauczania. Uczniowie mają możliwość wykonywania różnych zadań, a nauczyciel odgrywa rolę moderatora, który pomaga uczniom w osiągnięciu celu.

Ważnym elementem metody Kagan Structures jest także **wykorzystanie gier i zabaw,** które mają na celu wprowadzenie elementu konkurencji i motywacji do procesu nauczania. Gry i zabawy są tak zaprojektowane, aby umożliwić uczniom przyswojenie wiedzy w sposób przyjemny i niezobowiązujący.

Jednym z przykładów zastosowania metody Kagan Structures w edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej może być zastosowanie struktury **"Quiz-Quiz-Trade"**. W tej strukturze dzieci w parach zadają sobie nawzajem pytania, po czym zamieniają się karteczkami z odpowiedziami i szukają nowych partnerów do wymiany pytań. W ten sposób dzieci nie tylko uczą się poprzez zadawanie i udzielanie odpowiedzi, ale także rozwijają umiejętności społeczne, takie jak komunikacja, współpraca i empatia.

Innym przykładem jest zastosowanie struktury **"RallyRobin"**, która polega na tym, że dzieci w grupach wymieniają się pomysłami lub informacjami, np. na temat danego

---

¹³ M. Bogdanowicz, M. Ćwiklińska, "STEAM w edukacji wczesnoszkolnej", Wydawnictwo Akademickie "Żak", Warszawa 2020.

zagadnienia. Każde dziecko ma określony czas na to, aby podzielić się swoim pomysłem, po czym ruch przechodzi na kolejnego uczestnika. Ta struktura może być stosowana do pracy w grupach nad projektami lub do ćwiczenia umiejętności werbalnej i słuchowej.

Podsumowując, metoda Kagan Structures to zestaw interaktywnych technik nauczania, które umożliwiają uczniom aktywny udział w procesie edukacyjnym poprzez wykorzystanie kooperacji w grupach, różnych form interakcji, aktywnego uczestnictwa oraz gier i zabaw. Metoda ta ma na celu zwiększenie motywacji i zaangażowania uczniów oraz poprawę efektywności procesu nauczania.¹⁴

XII. Uczenie się od siebie

Metoda uczenia się od siebie, znana również jako **uczenie się wzajemne**, to podejście, które polega na tym, że uczniowie uczą się nawzajem poprzez udzielanie sobie wzajemnej pomocy, dzielenie się wiedzą i doświadczeniem oraz przeprowadzanie wzajemnych ocen.

W ramach tej metody, nauczyciel może zastosować różne techniki, takie jak:

1. Dyskusje w parach lub małych grupach - uczniowie mogą omawiać zadania lub problemy, które zostaną rozwiązane na lekcji, dzielić się wiedzą lub prosić o pomoc w przypadku trudności.
2. Wspólne tworzenie notatek - uczniowie mogą wspólnie tworzyć notatki lub opracowywać plany lekcji, co pozwala nauczycielowi na lepsze zrozumienie, jakie informacje i umiejętności są już dobrze przyswojone przez uczniów.
3. Praca w grupach projektowych - uczniowie pracują w grupach, aby opracować projekt, który obejmuje różne aspekty tematu, co pozwala na rozwijanie różnorodnych umiejętności i wykorzystanie wiedzy posiadanej przez każdego ucznia.¹⁵

XIII. "Lagom".

"Lagom" to metoda edukacji z krajów skandynawskich.

Lagom to szwedzkie słowo, które oznacza "umiarkowanie", "właściwe proporcje" lub "właściwa równowaga". W kontekście edukacyjnym oznacza to podejście, w którym nauczyciel zachęca uczniów do samodzielnego rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji, jednocześnie umożliwiając im zdobycie wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozwoju.

Metoda ta skupia się na przekazywaniu uczniom odpowiedniej ilości wiedzy i umiejętności, tak aby była ona właściwie zbilansowana i zaspokajała ich potrzeby. Nauczyciel nie narzuca uczniom sztywnych ram i nie ogranicza ich kreatywności, ale zachęca do samodzielnego myślenia i poszukiwania rozwiązań.

Metoda Lagom wymaga od nauczycieli i uczniów umiejętności uważnego słuchania, porozumiewania się, dialogu i krytycznego myślenia. Wprowadza ona również podejście zorientowane na cel, w którym uczniowie samodzielnie ustalają cele nauki i planują swoją pracę, co pozwala im na większą odpowiedzialność i kontrolę nad swoim procesem edukacyjnym.

---

¹⁴ Kagan, S., & Kagan, M. (2009). Kagan cooperative learning. San Clemente, CA: Kagan Publishing.

¹⁵ Schrapp, E. L., & Peterson, S. S. (2009). Współpracujące uczenie się w klasie. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

Jednym z podstawowych założeń metody Lagom jest to, że życie powinno być proste i minimalistyczne, a jednocześnie bogate i pełne doświadczeń. W związku z tym metoda ta promuje umiar w konsumpcji, a także w innych aspektach życia, takich jak praca, czas wolny czy relacje międzyludzkie.

Metoda Lagom wymaga od uczniów i nauczycieli umiejętności krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, komunikacji, a także pracy w grupie. Wprowadza również podejście zorientowane na cel, w którym uczniowie samodzielnie ustalają cele nauki i planują swoją pracę.

Metoda Lagom wprowadza również koncepcję "hygge", czyli duńskiego podejścia do życia, które skupia się na komforcie, przyjemności i cieszeniu się drobnymi rzeczami. W kontekście edukacyjnym oznacza to, że nauczyciele powinni tworzyć przyjazne i komfortowe środowisko edukacyjne, które zachęca do nauki i twórczej pracy.

W kontekście edukacji przedszkolnej, metoda Lagom może być stosowana na różne sposoby, oto kilka przykładów:

- Podział czasu na zajęcia i wolny czas: Metoda Lagom sugeruje, aby równoważyć czas przeznaczony na zajęcia z czasem wolnym. W edukacji przedszkolnej, na przykład, można zaplanować takie zajęcia, które wymagają skupienia i pracy intelektualnej, a następnie dać dzieciom czas na swobodną zabawę, w czasie której mogą swobodnie bawić się i korzystać z dostępnych zabawek.
- Wykorzystanie naturalnych materiałów: Metoda Lagom podkreśla znaczenie wykorzystywania naturalnych materiałów w codziennym życiu. W edukacji przedszkolnej, można zastosować tę zasadę poprzez wykorzystanie naturalnych materiałów, takich jak drewno, kamienie, piasek, liście, aby rozwijać kreatywność i zmysł artystyczny dzieci.
- Pozytywna atmosfera i równowaga emocjonalna: Metoda Lagom podkreśla, jak ważne jest utrzymanie równowagi emocjonalnej i pozytywnej atmosfery. W edukacji przedszkolnej, nauczyciele mogą stworzyć przyjazne i pozytywne środowisko, w którym dzieci czują się swobodnie i są otoczone wsparciem.
- Minimalizowanie nadmiaru: Metoda Lagom sugeruje minimalizowanie nadmiaru i skupienie się na istotnych rzeczach. W edukacji przedszkolnej, na przykład, nauczyciele mogą skupić się na nauce jednej konkretnej umiejętności lub tematu w danym czasie, aby zapewnić, że dzieci mają wystarczająco dużo czasu i uwagi, aby w pełni zrozumieć i opanować materiał.

Metoda Lagom może być stosowana również w edukacji wczesnoszkolnej. Oto kilka przykładów, jak można zastosować zasadę Lagom w tym kontekście:

- Skupienie się na najważniejszych umiejętnościach: Podobnie jak w przypadku edukacji przedszkolnej, metoda Lagom sugeruje minimalizowanie nadmiaru i skupienie się na istotnych rzeczach. W przypadku edukacji wczesnoszkolnej, nauczyciele mogą skupić się na nauce podstawowych umiejętności, takich jak czytanie, pisanie, matematyka i kształtowanie zdolności społecznych, aby zapewnić, że dzieci rozwijają się równomiernie i w pełni opanowują podstawowe umiejętności.

- Utrzymywanie równowagi między pracą a zabawą: Równowaga między pracą a zabawą jest ważna dla dzieci w wieku szkolnym. Metoda Lagom sugeruje, aby zaplanować czas tak, aby dzieci miały czas na naukę i skupienie się na zadaniach szkolnych, a także czas na zabawę i aktywność fizyczną, co przyczyni się do ich zdrowego rozwoju i dobrego samopoczucia.
- Utrzymywanie równowagi emocjonalnej: Metoda Lagom podkreśla równowagę emocjonalną, co jest szczególnie ważne w przypadku dzieci w wieku szkolnym, które mogą mieć trudności z kontrolowaniem emocji. Nauczyciele mogą stosować różne strategie, takie jak techniki relaksacyjne, aby pomóc dzieciom utrzymać równowagę emocjonalną i kontrolować ich reakcje w trudnych sytuacjach.
- Minimalizowanie rozproszenia: Metoda Lagom sugeruje, aby minimalizować rozproszenie i skupić się na jednym zadaniu lub temacie w danym czasie. W przypadku edukacji wczesnoszkolnej, nauczyciele mogą skupić się na jednej konkretnej umiejętności lub temacie w danym czasie, aby zapewnić, że dzieci mają wystarczająco dużo czasu i uwagi, aby w pełni zrozumieć i opanować materiał.

Podsumowując, Metoda Lagom może być stosowana w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, aby zapewnić dzieciom równowagę i umiar we wszystkim, co robią, oraz pomóc im w rozwijaniu podstawowych umiejętności i zdolności społecznych.

Przykładem zastosowania metody Lagom w szkole może być na przykład praca nad projektem z zakresu ochrony środowiska. Uczniowie mogą samodzielnie ustalić cele projektu, np. zaprojektować i zrealizować działania mające na celu ograniczenie ilości odpadów w szkole. Następnie, zgodnie z zasadami Lagom, uczniowie powinni opracować plan pracy, uwzględniając realistyczne cele i harmonogram, aby uniknąć zbyt dużego lub zbyt małego obciążenia pracą.

W procesie pracy uczniowie powinni zachęcać do minimalistycznego podejścia, np. poprzez ograniczenie ilości materiałów wykorzystywanych do projektu czy poprzez poszukiwanie prostych, ale skutecznych rozwiązań. Ważne jest również, aby nauczyciel pełnił rolę mentora, pomagając uczniom w rozwiązywaniu problemów i podejmowaniu decyzji, ale nie narzucał swojej wizji projektu.

Ważnym elementem pracy zgodnie z metodą Lagom jest także uwzględnienie aspektów hygge, np. poprzez stworzenie przyjaznego i komfortowego środowiska pracy, które będzie sprzyjać kreatywności i skupieniu. Można to osiągnąć poprzez dobrą organizację przestrzeni, wykorzystanie naturalnego światła, dodanie roślin czy zapewnienie wygodnych miejsc do pracy.

W efekcie, realizacja projektu zgodnie z metodą Lagom powinna przynieść pozytywne rezultaty, w tym zwiększenie świadomości uczniów na temat ochrony środowiska, rozwijanie umiejętności samodzielnego myślenia i pracy w grupie, a także wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za swoje postępowanie.

Przykładowy scenariusz zajęć przyrodniczych opartych na metodzie Lagom:

Temat: Zrównoważony rozwój i ochrona środowiska

Cele lekcji:

- Uczenie się zasad zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska
- Rozwijanie umiejętności pracy w grupie
- Kreatywne myślenie i poszukiwanie prostych, skutecznych rozwiązań
- Uczestnictwo w projekcie mającym na celu poprawę jakości życia w szkole.

Przebieg lekcji:

1. Wstępna rozmowa na temat zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę lekcji, przedstawiając definicję pojęć oraz omawiając aktualne problemy związane z ekologią.
2. Prezentacja metody Lagom i jej zasad. Nauczyciel opowiada o filozofii Lagom, zachęcając uczniów do poszukiwania równowagi między ekologią a codziennym życiem, minimalizowania ilości odpadów, używania naturalnych źródeł światła itp.
3. Wybór projektu związanych z ochroną środowiska. Uczniowie dzielą się na grupy i wybierają projekt, nad którym będą pracować, np. projekt dotyczący zmniejszenia ilości odpadów w szkole, projekt dotyczący ochrony roślin i zwierząt w szkolnym ogrodzie.
4. Planowanie projektu. Uczniowie w swoich grupach planują i opracowują harmonogram pracy nad projektem, ustalają realistyczne cele i kryteria sukcesu, a także omawiają podział obowiązków w grupie.
5. Realizacja projektu. Uczniowie pracują nad projektem, zgodnie z ustalonym harmonogramem i podziałem obowiązków. Przykładowe działania to: segregacja odpadów, uprawa roślin w szkolnym ogrodzie, projektowanie i budowa kompostownika.
6. Przygotowanie prezentacji projektów. Każda grupa przygotowuje prezentację swojego projektu, podczas której przedstawia wyniki swojej pracy, omawia problemy napotkane podczas realizacji projektu oraz prezentuje swoje pomysły na przyszłość.
7. Podsumowanie lekcji. Nauczyciel pyta uczniów o ich wrażenia z zajęć, ocenia przebieg projektów i podsumowuje główne wyniki. Uczniowie omawiają swoje wrażenia z pracy w grupie i zastanawiają się nad możliwościami dalszej pracy nad projektem.

Scenariusz ten umożliwi uczniom naukę poprzez praktyczne działania, współpracę w grupie i realizację projektu mającego realny wpływ na szkolne środowisko.¹⁶

XIV. Metoda pracy Celestyna Frieneta

Metoda pracy Celestyna Frieneta to podejście oparte na pracy w grupie, której celem jest stworzenie pozytywnego środowiska i poprawa relacji między uczestnikami. Metoda ta skupia się na wzmocnieniu poczucia własnej wartości, zrozumienia i akceptacji różnic między ludźmi oraz budowaniu pozytywnych relacji międzyludzkich.

---

¹⁶ Dunne, Linnea. "Lagom. Sztuka szwedzkiego szczęścia". Insignis Media, 2019.

Celestyn Freinet był francuskim nauczycielem, który stworzył tę metodę w latach 20. XX wieku. W swojej pracy wykorzystywał m.in. drukarstwo, aby uczniowie mogli tworzyć własne materiały edukacyjne oraz samodzielnie publikować gazetki szkolne.

Scenariusz zajęć z wykorzystaniem metody pracy Celestyna Freineta mógłby wyglądać następująco:

Temat zajęć: Współpraca i komunikacja w grupie.

Cele:

- Uczniowie nauczą się pracy w grupie i wypracowania wspólnych rozwiązań.
- Uczniowie będą mieli okazję do wyrażenia swoich opinii i potrzeb, a także wysłuchania opinii innych.
- Uczniowie będą mieli okazję do budowania pozytywnych relacji z innymi uczniami.

Metody pracy:

- Praca w grupach: uczniowie zostaną podzieleni na kilka grup i będą musieli wypracować wspólnie rozwiązanie dla danego problemu.
- Dyskusja: uczniowie będą mieli okazję do wyrażenia swoich opinii i potrzeb w ramach dyskusji.
- Gra: zastosowanie gry edukacyjnej, która wymaga od uczniów pracy w grupie i podejmowania decyzji.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie (5 min) Na początku zajęć nauczyciel wprowadza uczniów w temat zajęć i omawia cele lekcji. Następnie każda grupa otrzymuje zadanie do wykonania.
2. Praca w grupach (20-30 min) Uczniowie pracują w grupach nad zadaniem, które otrzymali. Nauczyciel podczas pracy grupowej zachęca uczniów do komunikacji i wymiany pomysłów.
3. Przerwa na refleksję (5 min) Po zakończeniu pracy w grupach, uczniowie mają czas na refleksję. Nauczyciel zachęca uczniów do podsumowania pracy w grupie i do omówienia tego, co było dla nich trudne lub łatwe.
4. Dyskusja (15-20 min) Nauczyciel prowadzi dyskusję na temat pracy w grupie. Uczniowie dzielą się swoimi opiniami i spostrzeżeniami na temat tego, jak przebiegała praca w grupie.
5. Gra (10-15 min) Nauczyciel proponuje uczniom grę edukacyjną, która wymaga od uczniów pracy w grupie i podejmowania decyzji.

Fiszki autokorektywne w metodzie Freineta

W metodzie Freineta, fiszki autokorektywne to narzędzie, które umożliwia samokontrolę ucznia w nauce poprzez powtarzanie i samodzielną weryfikację poprawności zapisanych na nich treści.

Scenariusz zajęć z wykorzystaniem fiszek autokorektywnych w metodzie Freineta:

1. Wstępna rozmowa na temat potrzeby samodzielnego uczenia się oraz samooceny postępów w nauce.
2. Przedstawienie uczniom zasad i technik nauki z wykorzystaniem fiszek autokorekcyjnych.
3. Na początku zajęć nauczyciel demonstruje uczniom, jak prawidłowo korzystać z fiszek autokorekcyjnych, aby poprawnie je wykonywać.
4. Następnie uczniowie samodzielnie tworzą fiszki, zapisując na nich treści, które chcą zapamiętać.
5. Uczniowie korzystają z fiszek, powtarzając zapamiętane treści i samodzielnie weryfikując ich poprawność.
6. Na zakończenie zajęć odbywa się krótka refleksja nad efektywnością nauki z wykorzystaniem fiszek autokorekcyjnych oraz planowanie dalszych działań.¹⁷

Metoda fiszek autokorekcyjnych w metodzie Freineta umożliwia uczniom samodzielną pracę, co przyczynia się do zwiększenia ich motywacji i aktywności w procesie uczenia się.

Przykład zadania:

Stwórz fiszki autokorektywne na temat drzew liściastych występujących w Polsce.

Na fiszkach zapisz nazwy drzew oraz ich cechy charakterystyczne. Następnie wykorzystaj fiszki do samodzielnego powtarzania i weryfikacji zapamiętanych treści.

Fiszki:

Nazwa drzewa: Dąb szypułkowy

Cechy charakterystyczne: liście duże, klapowane, ząbkowane; owoce - żołędzie z kubkiem; drewno twarde i trwałe

Nazwa drzewa: Klon zwyczajny

Cechy charakterystyczne: liście dłoniaste, pięcioklapowe; owoce - skrzydlaki; drewno twarde i dekoracyjne

Nazwa drzewa: Brzoza brodawkowata

Cechy charakterystyczne: kora biała z ciemnymi plamami; liście trójkątne, ząbkowane; owoce - drobne, skrzydlaki

Nazwa drzewa: Grab pospolity

Cechy charakterystyczne: kora szara, spękana; liście trójdzielne, skórzaste; owoce - skrzydlaki, twarde i ostro zakończone

Nazwa drzewa: Lipa drobnolistna

Cechy charakterystyczne: liście sercowate, ząbkowane; kwiaty białe, wonne; owoce - kuliste orzeszki z włoskami.

Uczniowie powinni otrzymać fiszki z nazwami drzew i ich cechami charakterystycznymi. Następnie powinni korzystać z fiszek do samodzielnego powtarzania i weryfikacji zapamiętanych treści. Podczas powtarzania nazw drzew uczniowie powinni także wymieniać ich cechy charakterystyczne.

To pozwoli im na utrwalenie informacji na dłuższy czas.¹⁸

¹⁷ Freineta, Célestin. "Pedagogika pracy. Cele, metody, wyniki". Wydawnictwo "Żak", 2004.

¹⁸ Krasowski, Józef. "Fiszki w pedagogice Freineta". Wydawnictwo "Śląsk", 1996.

XV. Metoda Daltona

Metoda Daltona to metoda wychowawczo-dydaktyczna, która zakłada, że uczeń jest aktywnym podmiotem w procesie edukacyjnym, a nauczyciel pełni rolę przewodnika i organizatora działań. Głównym celem tej metody jest rozwijanie myślenia, samodzielności, inwencji twórczej i zainteresowań uczniów.

Przykładowe zadanie z wykorzystaniem metody Daltona w nauczaniu przyrody:

Temat: Anatomia roślin

Cele:

- Rozwijanie umiejętności obserwacyjnych i analitycznych
- Kształtowanie umiejętności pracy w grupie
- Poznanie budowy organów roślin

Zadanie:

- Uczniowie zostają podzieleni na grupy. Każda grupa otrzymuje zestaw roślin, np. liście, kwiaty, owoce i korzenie. Zadaniem grupy jest przeprowadzenie obserwacji i analizy wybranych organów roślin.
- Następnie, nauczyciel przygotowuje quiz z pytaniami dotyczącymi anatomii roślin. Uczniowie korzystają z fiszek autokorekcyjnych, na których jedna strona zawiera pytanie, a druga strona odpowiedź. Uczniowie otrzymują punkty za poprawne odpowiedzi, co ma motywować ich do dokładnej pracy.
- Na koniec, każda grupa przedstawia wyniki swoich badań i udziela odpowiedzi na pytania z quizu. Nauczyciel wyjaśnia trudniejsze pojęcia i omawia zagadnienia, które wymagają uzupełnienia lub wyjaśnienia.

Kilka przykładów fiszek, które mogą być wykorzystane w metodzie Daltona:

1. Biologia: Pytanie: Jakie są główne funkcje białek? Odpowiedź: Budowa i naprawa tkanek, transportowanie substancji, regulacja procesów metabolicznych.
2. Historia: Pytanie: Kiedy zaczęła się I wojna światowa? Odpowiedź: 28 lipca 1914 roku.
3. Geografia: Pytanie: Co to jest równik? Odpowiedź: Linia, która dzieli Ziemię na półkule północną i południową i jest równoległa do strefy międzyzwrotnikowej.
4. Matematyka: Pytanie: Jakie jest pole powierzchni kwadratu o boku 4 cm? Odpowiedź: 16 cm².
5. Język angielski: Pytanie: Co oznacza słowo "achievement"? Odpowiedź: Osiągnięcie.

W fiszkach z metody Daltona jedna strona kartki zawiera pytanie, a druga odpowiedź. Po udzieleniu odpowiedzi, uczniowie sprawdzają, czy odpowiedź jest poprawna. W ten sposób uczą się samokontroli i autokorekcji, co pomaga im w zdobywaniu wiedzy i utrwalaniu informacji.¹⁹

---

¹⁹ Zienkiewicz, A. (2020). Metoda Daltona. Skuteczna nauka dla każdego dziecka. Edgard.

XVI. Metoda "Design Thinking".

Jest to podejście projektowe, które skupia się na rozwiązywaniu problemów poprzez kreatywność, współpracę i prototypowanie. W skrócie, metoda ta polega na zdefiniowaniu problemu, zebraniu informacji, generowaniu pomysłów, tworzeniu prototypów i testowaniu rozwiązania. Zastosowanie tej metody w edukacji może pomóc uczniom w rozwijaniu umiejętności krytycznego myślenia, pracy w grupie i innowacyjności. Metoda Design Thinking pochodzi z obszaru projektowania i ma na celu rozwiązywanie problemów w sposób kreatywny i innowacyjny. W kontekście edukacyjnym może być stosowana jako narzędzie do projektowania lekcji, rozwiązywania problemów szkolnych lub wyzwania społeczne.

Proces Design Thinking zwykle składa się z pięciu etapów:

1. Zdefiniowanie problemu - w tym etapie określa się problem, który chcemy rozwiązać. W kontekście edukacyjnym może to być na przykład problem związany z niską motywacją uczniów do nauki.
2. Zbieranie informacji - w tym etapie zbiera się informacje na temat problemu, poszukuje się rozwiązań stosowanych przez innych i weryfikuje się potrzeby i oczekiwania uczniów.
3. Generowanie pomysłów - w tym etapie uczniowie zaczynają generować pomysły na rozwiązanie problemu. Zachęca się ich do swobodnego myślenia, wyjścia poza schematy i wymyślenia innowacyjnych rozwiązań.
4. Tworzenie prototypów - w tym etapie uczniowie wybierają najbardziej obiecujące pomysły i tworzą prototypy rozwiązań. Mogą to być na przykład modele, symulacje lub prezentacje.
5. Testowanie rozwiązania - w tym etapie testuje się prototypy i ocenia się ich skuteczność. Uczniowie uczą się, jak dostosować swoje pomysły i prototypy, aby lepiej odpowiadały na potrzeby i oczekiwania użytkowników.

Ta metoda z powodzeniem może być stosowana w edukacji wczesnoszkolnej, aby zachęcić dzieci do myślenia kreatywnego i innowacyjnego oraz rozwijania umiejętności rozwiązywania problemów. Oto przykład zastosowania metody Design Thinking w edukacji wczesnoszkolnej:

Zadanie: **Zaprojektuj nowy gadżet do zabawy na podwórku.**

- Nauczyciel zaczyna od stworzenia kontekstu zadania, omawiając potrzebę posiadania ciekawych gadżetów, które zachęcają do zabawy i aktywności na powietrzu.
- Następnie nauczyciel dzieli klasę na grupy i każdej grupie przypisuje zadanie zaprojektowania nowego gadżetu do zabawy na podwórku.
- Grupy zaczynają proces projektowania, wykorzystując kreatywne myślenie i metodę Design Thinking. Zachęca się ich, aby rozważyły różne potrzeby i preferencje dzieci w

różnym wieku, a także do zastanowienia się nad funkcjonalnością, wytrzymałością i atrakcyjnym wyglądem ich projektu.

- Każda grupa prezentuje swoje projekty przed klasą. Pozostałe grupy wyrażają swoje opinie i sugestie, co pozwala na dalsze usprawnianie i rozwijanie projektów.
- Na zakończenie zajęć, nauczyciel podsumowuje i przypomina uczniom, jakie umiejętności były wykorzystywane w procesie projektowania, takie jak kreatywne myślenie, współpraca i rozwiązywanie problemów.

Wykorzystanie metody Design Thinking w edukacji wczesnoszkolnej pozwala na rozwijanie umiejętności kreatywnego myślenia, rozwiązywania problemów, a także nauczanie w sposób angażujący i inspirujący dla dzieci. Metoda zachęca do pracy w grupie i wymiany pomysłów. Daje uczniom swobodę w myśleniu i wyjście poza schematy.

Inne propozycje lekcji w edukacji wczesnoszkolnej oparte na metodzie Design Thinking:

1. Projektowanie i budowanie ekosystemu: Uczniowie mogą zaprojektować i zbudować model ekosystemu w oparciu o wiedzę zdobytą podczas lekcji przyrody. Mogą stworzyć model z wykorzystaniem różnych materiałów i elementów, takich jak kamienie, mchy, patyki, glina i rysunki.
2. Projektowanie gry planszowej: Uczniowie mogą stworzyć swoją własną grę planszową, która wymaga myślenia strategicznego i rozwiązywania problemów. Mogą zaprojektować plansze, karty, figury i zasady gry, aby stworzyć wciągającą i edukacyjną grę.
3. Projektowanie ekologicznego domu: Uczniowie mogą zaprojektować i stworzyć model ekologicznego domu, który wykorzystuje odnawialne źródła energii i minimalizuje zużycie energii. Mogą zrobić badania na temat odnawialnych źródeł energii, takich jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna i geotermalna.
4. Projektowanie ogrodu: Uczniowie mogą zaprojektować i stworzyć model ogrodu, który wykorzystuje różne rodzaje roślin, kwiatów i warzyw. Mogą stworzyć plan ogrodu, wybierając odpowiednie rośliny i kwiaty, które rosną w różnych warunkach, oraz zaprojektować system nawadniania i konserwacji ogrodu.
5. Projektowanie maskotki: Uczniowie mogą zaprojektować i stworzyć własną maskotkę dla swojej szkoły lub klasy. Mogą wykorzystać różne materiały, takie jak tkaniny, filc, wełna i wypełnienie, aby stworzyć miękką i przyjazną postać, która reprezentuje ich szkołę lub klasę.
6. Projektowanie nowej klasowej biblioteki - uczniowie projektują nowe miejsce do nauki i relaksu w szkole, biorąc pod uwagę potrzeby i preferencje swoich rówieśników.
7. Rozwój innowacyjnego produktu - uczniowie pracują w zespołach, aby opracować pomysł na innowacyjny produkt lub usługę, który może rozwiązać realny problem w społeczności lub na świecie.
8. Projektowanie kampanii społecznej - uczniowie projektują i realizują kampanię społeczną dotyczącą wybranej kwestii, takiej jak ochrona środowiska, zdrowie publiczne lub tolerancja.

9. Stworzenie wirtualnej wycieczki - uczniowie pracują w zespołach, aby zaprojektować wirtualną wycieczkę do wybranej lokalizacji, wykorzystując różne media i narzędzia.

Te projekty angażują uczniów w proces projektowania i rozwiązywania problemów, kładąc nacisk na kreatywność, współpracę i refleksję.

Przykładowy scenariusz zajęć:

Temat: Dzień Kobiet

Cele lekcji:

- Zrozumienie, co to jest Dzień Kobiet i jakie ma znaczenie dla kobiet na całym świecie.
- Rozwijanie umiejętności kreatywnego myślenia i rozwiązywania problemów.
- Rozwijanie umiejętności współpracy i komunikacji.
- Stworzenie własnego, oryginalnego prezentu dla ważnej kobiety w życiu uczniów.

Etapy lekcji:

1. Rozgrzewka (5 minut): Rozmowa z uczniami na temat Dnia Kobiet. Nauczyciel pyta uczniów, co wiedzą o tym święcie i co oznacza dla kobiet na całym świecie.
2. Definiowanie problemu (10 minut): Nauczyciel przedstawia uczniom problem, który mają rozwiązać: "Jak stworzyć oryginalny prezent dla kobiety, która jest dla nas ważna w Dniu Kobiet?" Uczniowie dzielą się swoimi pomysłami na prezent.
3. Projektowanie (25 minut): Uczniowie pracują w grupach po 3-4 osoby i projektują oryginalne prezenty dla swoich ukochanych kobiet. Nauczyciel udziela wsparcia i pomocy, zachęcając uczniów do kreatywnego myślenia i eksperymentowania z różnymi pomysłami.
4. Prezentacja (10 minut): Każda grupa prezentuje swoją koncepcję prezentu przed całą klasą, tłumacząc, dlaczego wybrała taki pomysł i jakie ma znaczenie.
5. Ocenianie (5 minut): Uczniowie oceniają prezentacje innych grup i wybierają najlepszy pomysł.
6. Realizacja projektu (30 minut): Uczniowie pracują nad wykonaniem prezentów. Nauczyciel zapewnia materiały i narzędzia do pracy.
7. Prezentacja końcowa (10 minut): Uczniowie prezentują swoje gotowe prezenty przed całą klasą i opowiadają, jak pracowali nad ich wykonaniem oraz co chcą przekazać swojej wybranej kobiecie w Dniu Kobiet.

Dzięki zastosowaniu metody Design Thinking uczniowie będą mieli okazję rozwijać swoje umiejętności kreatywnego myślenia i projektowania, a także nauczą się pracy zespołowej i komunikowania swoich pomysłów. Dodatkowo, dzięki zastosowaniu konkretnej tematyki

(Dzień Kobiet), będą mieli okazję nauczyć się i zrozumieć znaczenie ważnych dla społeczeństwa wydarzeń i świąt.²⁰

Podsumowanie

Powyżej zaproponowałam Państwu przegląd metod aktywizujących, które z powodzeniem można stosować na zajęciach lekcyjnych.

Przy ich doborze należy brać pod uwagę różnorodne czynniki, takie jak cel nauczania, poziom zaawansowania uczniów, ich zainteresowania, styl uczenia się czy też dostępność środków dydaktycznych. Ważne jest także, aby metoda była odpowiednio dopasowana do grupy wiekowej uczniów i ich poziomu rozwoju.

Różnorodność metod aktywizujących pozwala na dopasowanie procesu nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów, co zwiększa skuteczność procesu nauczania. Metody te pozwalają na rozwijanie różnorodnych umiejętności, takich jak praca w grupie, kreatywność, myślenie analityczne czy rozwiązywanie problemów.

Ważnym aspektem wykorzystania metod aktywizujących w edukacji jest także ich zgodność z nowoczesnymi trendami w nauczaniu, takimi jak podejście konstruktywistyczne, które zakłada, że uczniowie aktywnie tworzą swoją wiedzę i zdolności, a nauczyciel jest jedynie przewodnikiem. Metody aktywizujące pozwalają na realizację tego podejścia, ponieważ uczniowie są aktywnie zaangażowani w proces uczenia się i konstruują swoją wiedzę.

Warto także podkreślić, że wykorzystanie metod aktywizujących może wpłynąć na motywację uczniów do nauki. Dzięki zaangażowaniu w proces uczenia się, uczniowie zyskują większą satysfakcję i poczucie osiągnięcia, co może przekładać się na lepsze wyniki w nauce. Warto podkreślić, że wybór odpowiedniej metody aktywizującej to tylko jeden z elementów skutecznego procesu nauczania.

Kluczowe jest także przygotowanie nauczyciela, jego zaangażowanie i umiejętność stworzenia sprzyjającej atmosfery w klasie, a także dostosowanie metody do indywidualnych potrzeb uczniów.

---

²⁰ Polak, Marcin. "Design Thinking w edukacji. Jak rozwijać kreatywność uczniów i nauczycieli." Wydawnictwo Helion, 2018.

Bibliografia:

1. Bogdanowicz, M., Ćwiklińska, M. (2020). STEAM w edukacji wczesnoszkolnej. Wydawnictwo Akademickie "Żak".
2. Dunne, L. (2019). Lagom. Sztuka szwedzkiego szczęścia. Insignis Media.
3. Freineta, C. (2004). Pedagogika pracy. Cele, metody, wyniki. Wydawnictwo "Żak".
4. Gajewska-Krzemińska, A. (2013). Nauka przez odkrywanie: metoda heurystyczna w nauczaniu przedmiotów przyrodniczych. *Problemy Wczesnej Edukacji*, 4, 102-113.
5. Jacek Stańdo, Monika Spławska-Murmyło (2017). Metody aktywizujące w edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Ośrodek Rozwoju Edukacji.
6. Kagan, S., Kagan, M. (2009). Kagan cooperative learning. Kagan Publishing.
7. Kowalczyk, B. (red.) (2016). Metody aktywizujące w edukacji. Wydawnictwo Naukowe PWN.
8. Krzyżewska, J. (2000). Aktywizujące metody i techniki w edukacji. Wydawnictwo J. Krzyżewska.
9. Krasowski, J. (1996). Fiszki w pedagogice Freineta. Wydawnictwo "Śląsk".
10. Mishra, R. K., Bijlani, K., Singh, S. K. (2020). Gamification in Education: A Systematic Mapping Study. *Education and Information Technologies*, 25(2), 1043-1073.
11. Polak, M. (2018). Design Thinking w edukacji. Jak rozwijać kreatywność uczniów i nauczycieli. Wydawnictwo Helion.
12. Rodziewiczówna, M. (2009). Metody aktywizujące w kształceniu. Wydawnictwo Naukowe PWN.
13. Rodziewiczówna, M. (2014). Metody aktywizujące w kształceniu. Wydawnictwo Naukowe PWN.
14. Schrapp, E. L., Peterson, S. S. (2009). Współpracujące uczenie się w klasie. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
15. Tadeusz Pilch (2010). Aktywizujące metody nauczania. Wydawnictwo Impuls.
16. Zienkiewicz, A. (2020). Metoda Daltona. Skuteczna nauka dla każdego dziecka. Edgard.
17. <https://www.edukacja.edux.pl/p-20484-metody-aktywizujace-w-pracy-z-dziecmi-ml>

„Aleją Gwiazd do zmiany świata” – scenariusz przedstawienia o tematyce ekologicznej przygotowanego w ramach zajęć kółka polonistyczno-ekologicznego dla uczniów klasy piątej

---

**Agnieszka Gałęziewska
Małgorzata Czyż
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 w Gdyni**

Występują:

Mama/Pracownica

Córka/Uczennica

Pracownica 1

Pracownica 2

Pracownica 3

Pracownica 4

Dyrektorka fabryki

Dyrektorka szkoły

Prezydent Miasta Nigdy/Gdyni

Menager 1

Menager 2

Uczennica 1

Uczennica 2

Uczennica 3

Scena 1

Telefon dyrekcji do menagerów firmy M&E

Dyrektorka fabryki (do telefonu): Szefie, ludzie protestują przeciwko wykorzystywaniu futer królików do naszych swetrów z angory. Prezydent już się niepokoi, chce rozwiązać umowy.

Menager 1 (do słuchawki): Przepędzić, wyrzucić i wyciszyć sprawę.

Menager 2 (do słuchawki): Prezydenta uspokoić, za dużo zysków ma z firmy Modnie i Elegancko!

Menager 1 (do słuchawki): Angory dalej na taśmę, zarabiamy na tym krocie.

Dyrektorka fabryki (do telefonu) : Dobrze. Druga sprawa, w lokalnej gazecie napisali o wysypce, że niby po noszeniu naszych ubrań. Podobno piecze dzieci skóra, swędzi, jakies takie.

Menager 2: Bzdury!

Menager 1: Postraszyć gazetę, opłacić gazetę, niech napiszą artykuł, że wysypka jest po żywieniu zbiorowym w szkole.

Menager 1: Wyciszyć sprawę.

Dyrektorka fabryki: Dobrze. Dziękuję! Jak zwykle wspaniale! Do widzenia!

Scena 2

Córka: Mamo dziś w szkole znowu pani mówiła, że firma M&E to najgorsze zagrożenie dla środowiska, że wylewacie do ścieków zanieczyszczoną wodę, że trujecie zwierzęta, rośliny i nas, że całą energię macie z węgla, który zatrąwa powietrze. Dlaczego tak się dzieje mamo?!

Mama: Wiem córeczko, twoja Pani ma rację, Wszyscy popełniamy błędy, czasami świadomie, czasami nie. Postaram się coś z tym zrobić.

Mama dzwoni do koleżanek z pracy: Słuchajcie, wracam do tematu zanieczyszczania środowiska przez naszą fabrykę. Coś trzeba wreszcie z tym zrobić. Jutro organizujemy akcję. Jakies przedstawienie, poczęstunek, wtedy odczytamy nasze postulaty. Rano idziemy prosto do dyrekcji.

Scena 3

Spotkanie z Dyrekcją fabryki

Pracownica 2: Dziękujemy Pani, że zgodziła się Pani nas wysłuchać i rozważyć nasze postulaty. Zaprosiliśmy dzieci ze szkoły i ich rodziców. Nasze dzieciaki zaśpiewają, zatańczą, spędzimy miło czas i powiemy, co nas martwi.

Dyrekcja fabryki: Dobrze, ale poświęcimy na to tylko jedno popołudnie od 15.00. Do tej godziny normalnie pracujemy. Zaprosimy pana Prezydenta, niech zobaczy jak M&E jest otwarta na lokalną społeczność. Tak!

Scena 4

Pracownica 1: Pani Dyrektor chcemy, aby firma M&E skończyła z niszczeniem zdrowia i środowiska.

Pracownica 2: Nie musimy bać się jakiś menagerów-potworów rządzących z daleka.

Pracownica 3 : Szyjemy ubrania, ale nie zabijamy zwierząt, nie wylewamy ścieków do rzeki.

Pracownica 4: Chcemy tego dla naszych dzieci. Zaprosiliśmy tu dziś uczniów szkoły, ich rodziców i dyrekcję szkoły. Wszyscy martwią się o przyszłość młodego pokolenia.

Wchodzą uczniowie, dają laurkę.

Uczennica 1: Na koniec przygotowaliśmy taniec – niespodziankę.

Uczennica 2: Ćwiczyliśmy z naszymi mamami.

Uczennica 3: Niech to będzie prezent dla Pani Dyrektora i Pana Prezydenta.

Prezydent (na boku): Bardzo miłe te dzieci i ich rodzice. Rzeczywiście czas na zmiany w fabryce pani Dyrektora.

Dyrekcja: Dobrze, już dobrze, przemyślę, jak to zorganizować.

Taniec do piosenki Abby „Mamma Mia”. W połowie tańca dzieci, wpadają menagerowie, z trzaskiem otwierając drzwi.

Menager 1: (wylączają muzykę) : A co się tu dzieje? To firma czy przytułek dla dzieci i starców?

Menager 2: Wy tłumaczy nam to Pani ?? Pani Dyrektora ??

Menager 1: Zamykamy tę firmę.

Menager 2: Znajdziemy sobie inną wioskę na działalność. I nie wazcie się używać dalej logo M&E.

Niszczą wszystko. Rozrzucają śmieci. Zrywają nazwę firmy M&E.

Scena 5

Dyrektorka fabryki i Prezydent siedzą na bruku.

Dyrektorka fabryki: Fabryka zamknięta, ludzie nie mają pracy. Sama też muszę wyjechać, nawet nie mam gdzie mieszkać.

Prezydent: W mieście wszystko zniszczone. Największa firma upadła, ludzie wyjeżdżają, zostali tylko nieliczni.

Scena 6

Wchodzą pracownice i uczennice.

Pracownica 1: Pani Dyrektora, panie Prezydencie, mamy pomysł, jak poradzimy sobie w mieście bez fabryki.

Pracownica 2: Uruchomimy linię produkcyjną ubrań z bawełny i materiałów z recyklingu.

Pracownica 3: Wykorzystamy biogaz z wszystkich okolicznych gospodarstw.

Pracownica 4: Otworzymy hotel eco-friendly z instalacją fotowoltaiczną i ekologiczną kuchnią regionalną.

Uczennica 1: Salę zabaw dla dzieci.

Uczennica 2: Centrum wymiany ubrań.

Uczennica 3: Szkółkę ogrodniczą. I wszystko to połączymy z naszą szkołą.

Dyrektorka fabryki i Prezydent zmieniają wyraz twarzy z zaskoczonego na szczęśliwy.

Scena 7

Sprzątanie terenu fabryki, budowanie ogródków, malowanie nowych transparentów, tworzenie, układanie, gwar i radość na scenie. W tle wesola muzyka.

Scena 8

...minął tydzień...

Córka: Mamo, moja pani mówiła, że firma M&E Modnie i Ekologicznie to najlepsza firma w Polsce. Byłam taka dumna. Jutro mamy pokaz mody, wszyscy wystąpią w waszych ubraniach z najnowszej kolekcji.

Scena 9

Mama: Szanowni Państwo! Zaraz zaczynamy! Wszyscy gotowi?! Panie Prezydencie! Pani Dyrektor! Drodzy Nauczyciele! Uczniowie! Mieszkańcy ... No właśnie, to nie ostatnia zmiana w mieście. Pan Prezydent wyraził zgodę na zmianę nazwy miasta „Nigdy”. To jego nowy szyld: „Prezydent Miasta Gdyni”

Prezydent przestawia sylaby na tablicy: NI – GDY na GDY -NI

Piosenka „Aleją Gwiazd” Zdzisławy Sośnickiej. Pokaz mody w ubraniach eco, wianki z kwiatów na głowie uczennic i pracownic.

KONIEC

Scenariusz zajęć świetlicowych realizowanych w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków

---

Opracowała: mgr Małgorzata Juszcuk

wychowawca świetlicy ZSP nr 4

Edycja: M. Piekarz GODN

Zabytki Krakowa- Stare Miasto w Krakowie

Cele:

- ✓ Poznanie Krakowa i jego zabytków.
- ✓ Poznanie polskiej kultury narodowej.
- ✓ Prezentowanie krakowskich zabytków o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa światowego i bogatej spuścizny kulturowej w kraju- Stare Miasto w Krakowie.

Metody i formy pracy

- ✓ Rozmowa kierowana.
- ✓ Pogadanka.
- ✓ Burza mózgów.
- ✓ Praca indywidualna.
- ✓ Praca w grupach.

Cele szczegółowe:

- ✓ Uczeń potrafi wskazać na mapie Kraków.
- ✓ Powiedzieć skąd wzięła się nazwa „Kraków”.
- ✓ Potrafi powiedzieć, jakie zabytki możemy spotkać na Starym Mieście w Krakowie.
- ✓ Potrafi wykonać makietę Starego Miasta w Krakowie.

Pomoce:

1.Mapa Polski.

2.Zarys kształtu Polski.

3.Prezentacje multimedialne:

a) Top atrakcje w Krakowie. Kraków na weekend- Stare Miasto w Krakowie.

b) Krzysztof Duda- Hejnał Mariacki- Kraków.

c) 1000 cudów świata- Ołtarz Mariacki dłuta Wita Stwosza.

d) Sukiennice Kraków, Polska HD (videoturysta).

4. Materiał sukno.

5. Papier kolorowy, brystol, opakowania po pudełkach ,krepina.

Przebieg zajęć:

Wprowadzenie do tematu

Pokazanie mapy Polski.

Zaznaczenie na mapie stolicy Polski.

Nie zawsze Warszawa była stolicą Polski. Wcześniej stolica była w innym mieście. Król Zygmunt III Waza w 1596r podjął decyzję o przeniesieniu stolicy z Krakowa do Warszawy. Tym samym Warszawa stała się nową stolicą Polski.

Zaznaczenie na mapie Krakowa.

Przypomnienie skąd wzięła się nazwa Kraków.

Dawno temu, na miejscu gdzie później powstało miasto Kraków mieszkało wiele kruków. Tak więc od „kruków” powstała nazwa „Kraków”, a od nazwy miasta- imię najstarszych władców. Założyciela miasta księcia Kraka I, Kraka IV, który pokonał smoka.

Oglądanie wybranych fragmentów prezentacji - Top atrakcje w Krakowie. Kraków na weekend:

Planty- park miejski otaczający Stare Miasto. Powstały na miejscu fortyfikacji mający 4km długości.

Brama Floriańska- Bramą Floriańską wkraczamy do Starego Miasta. Jest to brama z basztą stanowi pozostałość po dawnych murach i jest jedną z ośmiu krakowskich bram obronnych.

Kościół Mariacki- Parafialny kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krakowie (z XIV wieku), ma dwie wieże z wieloma kondygnacjami okien. Wieża wyższa północna ma 82 metry wysokości z nadbudówką z wieńcem 8 wieżyczek oraz iglicą ze złożoną koroną. Z niej wygrywany jest słynny hejnał.

Krzysztof Duda- Hejnał Mariacki- Kraków (słuchanie).

Hejnał mariacki – grany co godzinę z północnej wieży kościoła przez trębacza. Trębacz musi pokonać codziennie 271 schodów na wieżę. Raz dziennie, w południe jest transmitowany przez Program 1 Polskiego Radia.

Bazylika Mariacka – Ołtarz Wita Stwosza.

1000 cudów świata- Ołtarz Mariacki dłuta Wita Stwosza(wirtualne zwiedzanie).

Sukno- to rodzaj tkaniny o właściwościach termoizolacyjnych. Dlatego sukno to tkanina wodoodporna, doskonale chroni przed wiatrem. Z tej tkaniny szyje się mundury, płaszcze. Jest to świetny materiał na stoły bilardowe.

Sukiennice- to miejsce dla targów , w którym znajdowały się składy materiałów, najczęściej sukna. . Była to na początku ulica, po której obu stronach ciągnęły się kramy. Z tych małych kramów powstał budynek.

Sukiennice w Krakowie-zabytkowy budynek sukiennic znajdujący się w centralnej części Rynku w Krakowie. Sukiennice podlegały przez wieki wielu przemianom i ich obecny kształt w niczym nie przypomina dawnych sukiennic.

Sukiennice Kraków, Polska HD (videoturysta)- (wirtualne zwiedzanie).

Dlaczego dzisiaj mówimy o Starym Mieście w Krakowie? (wypowiedzi dzieci).

Ponieważ 18 kwietnia na całym świecie jest obchodzone święto- **Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków**.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków ustanowiony został przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków (ICOMOS) i wpisany przez UNESCO do rejestru ważnych imprez kulturowych o znaczeniu światowym.

W **Polsce** celem obchodów jest prezentowanie zabytków o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa światowego i bogatej spuścizny kulturowej w kraju.

Głównymi polskimi zabytkami wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO są:

- Stare Miasto w Krakowie,**
- Stare Miasto w Toruniu,**
- Stare Miasto w Warszawie,**
- Stare Miasto w Zamościu,**
- Kopalnia Soli „ Wieliczka”.**

Podsumowanie wiadomości o Starym Mieście w Krakowie.

Podział dzieci na zespoły 3 osobowe.

Wytlumaczenie i zapisanie na tablicy poszczególnych etapów pracy przy wykonaniu makiety Starego Miasta W Krakowie.

Omówienie wykonanych makiet przez dzieci.

Prezentacja prac na holu szkolnym.

„Bim-bom czy Bon-ton”- program dla nauczycieli, którzy chcą nauczyć dzieci dobrych manier i kulturalnego zachowania.

Monika Czerska

Katarzyna Tarnacka

pod redakcją Anny Zięby – doradcy metodycznego Gdyńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

Program "Bim-bom czy Bon-ton czyli kulturalny przedszkolak", jest ciekawą propozycją dla nauczycieli przedszkolnych, którzy chcą rozwijać umiejętności społeczne i kulturowe swoich wychowanków. Program został opracowany przez Monikę Czerską i Katarzynę Tarnacką, które wyznaczyły sobie główny cel - kształtowanie umiejętności kulturalnego zachowania się w różnych sytuacjach. W trakcie realizacji programu dzieci miały możliwość nabywania wielu umiejętności, m.in. wykonywania czynności samoobsługowych, spożywania posiłków z użyciem sztućców, nakrywania do stołu, sprzątanía po posiłkach, a także szanowania emocji swoich i innych osób, nabywania poczucia własnej wartości oraz korzystania ze zwrotów grzecznościowych.

Program ten składa się z 8 działów, które poruszają tematykę związaną z kulturą i zachowaniem w społeczeństwie.

W ramach programu "Bim-bom czy Bon-ton czyli kulturalny przedszkolak" dzieci uczą się między innymi:

- ✓ jak witać się i żegnać w różnych sytuacjach,
- ✓ jakie słowa są uprzejme, a jakie nie,
- ✓ jakie zachowania są odpowiednie w różnych sytuacjach społecznych,
- ✓ jakie są zasady zachowania się w grupie,
- ✓ jak dbać o higienę i zdrowie.

Program ten jest bardzo przystępny i łatwy w stosowaniu, a jednocześnie dostarcza wartościowej wiedzy i rozwija kompetencje społeczne u dzieci. Zawiera on wiele ciekawych ćwiczeń i gier, które są dobrze przemyślane pod względem edukacyjnym i pozwalają nauczycielom przedszkolnym na realizację programu w sposób atrakcyjny dla dzieci.

Jeśli szukasz programu, który pomoże Ci w rozwijaniu umiejętności społecznych i kulturowych Twoich wychowanków, "Bim-bom czy Bon-ton czyli kulturalny przedszkolak" może być dla Ciebie dobrym wyborem.

Opisany program edukacyjny skupia się bowiem na nauce zasad savoir-vivre, czyli dobrych manier. Dzieci uczą się stosowania zwrotów grzecznościowych, takich jak "proszę", "dziękuję" i "przepraszam", co jest ważne w kontaktach z innymi ludźmi.

W ramach programu dzieci uczestniczą w różnych zabawach i aktywnościach, które mają na celu utrwalenie i przyswojenie tych zasad. Starsze dzieci rozwiązują krzyżówki i tworzą plakaty przedstawiające sytuacje, w których należy stosować odpowiednie zwroty grzecznościowe. Wszystkie dzieci biorą udział w aktywności muzyczno-ruchowej, podczas której uczą się piosenki "Grzeczne słówka" i tańczą w parach.

Program wykorzystuje różne formy i metody edukacyjne, takie jak zespołowa i zbiorowa praca, ruch i muzyka. Dzieci uczą się współpracy w grupie, a jednocześnie są zachęcane do samodzielnego myślenia i działania.

Scenariusze zajęć są bardzo interesujące i angażujące dla dzieci, a tematyka programu bardzo potrzebna i istotna w kształtowaniu właściwych nawyków i umiejętności społecznych. Wszystkie zadania i ćwiczenia są bardzo dobrze przemyślane i dostosowane do poziomu wiekowego dzieci.

Ważne jest również, że program zachęca dzieci do szacunku i życzliwości wobec innych, a to może mieć pozytywny wpływ na ich zachowanie i postawy w przyszłości.

Ogólnie rzecz biorąc, program edukacyjny skupiający się na savoir-vivre jest dobrze zorganizowany i stosuje różnorodne metody, które angażują dzieci i umożliwiają im przyswojenie zasad dobrych manier w przyjemny sposób.

W mojej ocenie program okazał się bardzo skuteczny, ponieważ dzieci zdobyły wiele nowych umiejętności oraz nauczyły się szacunku i empatii w stosunku do innych ludzi. Dzieci wykazywały również ciekawość świata i chęć do nauki, co było bardzo pozytywne.

Bardzo pozytywne, okazały się również efekty dla przedszkola, ponieważ program odpowiedział na potrzeby i zainteresowania dzieci, stworzył warunki do rozbudzania ciekawości poznawczej oraz nabywania przez dzieci kompetencji społecznych. Program pomógł w realizacji podstawy programowej oraz w kształtowaniu umiejętności współdziałania zespołowego i poszanowania przepisów oraz ustalonych reguł.

Podsumowując, program "Bim-bom czy Bon-ton czyli kulturalny przedszkolak" okazał się bardzo wartościowy i pożyteczny dla dzieci oraz przedszkola. Zdecydowanie polecam ten program i mam nadzieję, że zostanie on wdrożony w jeszcze większej liczbie przedszkoli.

Doradca metodyczny

Anna Zięba

„Bim-bom czy Bon – ton czyli kulturalny przedszkolak”

Program savoir – vivre

Autorki:

mgr Katarzyna Tarnacka

mgr Monika Czerska

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp.
2. Założenia programowe.
3. Cele programu
  - Cele ogólne.
  - Cele operacyjne.
4. Sposoby realizacji programu.
  - Metody pracy.
  - Formy pracy.
5. Treści kształcenia.
6. Działy do realizacji - zabawy i działania z zakresu zasad savoir – vivre'u.
7. Ewaluacja.
8. Bibliografia.

WSTĘP:

Jednym z podstawowych celów wychowania przedszkolnego jest rozwój socjalnych kompetencji dziecka. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego stawia przed przedszkolem szereg zadań, między innymi:

- ✓ Wzmacnianie poczucia wartości, indywidualność, oryginalność dziecka oraz potrzeby tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie.
- ✓ Kreowanie, wspólnie z wymienionymi podmiotami, sytuacji prowadzących do poznania przez dziecko wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, grupa.
w przedszkolu, inne dorosłe osoby, w tym osoby starsze oraz rozwijania zachowań wynikających z wartości możliwych do zrozumienia na tym etapie rozwoju.
- ✓ Systematyczne uzupełnianie za zgodą rodziców realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia, wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju.

Mały człowiek rozpoczynający swoją przedszkolną przygodę, staje się częścią grupy i musi sprostać pierwszemu wyzwaniu - jak stać się członkiem małej a później dużej społeczności. Mały przedszkolak przede wszystkim zdobywa wiedzę o zasadach panujących w danej grupie. Poznaje je i stara się zgodnie z nimi postępować. Zasady te w pierwszej kolejności określają normy ważne dla bezpieczeństwa jego samego i otaczających go rówieśników. Nauczycielki stają przed zadaniem pokazania nowym wychowankom jak z strefy „Ja” przejść do strefy „My”. Wychowawca staje się przewodnikiem na tej nowej drodze, w której dziecko nie wędruje już tylko z najbliższą rodziną, ale w grupie znacznie większej.

Zasady bezpieczeństwa i zgodnego współżycia w grupie są najważniejsze dla dobrego funkcjonowania tej małej społeczności. Warto jednak pamiętać o zasadach tzw. *savoir – vivre* – niezbędnego, jeśli chcemy wychować człowieka żyjącego, a nie tylko funkcjonującego w społeczeństwie.

Definicji *savoir – vivre* u mamy, co najmniej kilka. Te poważne:

„savoir-vivre [wym. sawuar wiwr] «zasady właściwego zachowania się w towarzystwie; też: znajomość tych zasad i umiejętność ich stosowania» Słownik Języka Polskiego

Jak i nieco żartobliwe:

„Co to jest savoir – vivre? Mniej, więcej to samo, co bon ton, tylko, że trudniej się to wymawia.

No dobrze, a co to jest bon –ton? Wiedza o tym, jak człowiek dobrze wychowany zachowuje się w różnych sytuacjach. Hm..., a kto to jest właściwie ten dobrze wychowany człowiek? Ktoś, kto nie zachowuje się jak małpa i kogo nie trzeba chować do szafy, gdy przychodzą goście(...)”
- Grzegorz Kasdepke.

Wszystkie jednak uświadamiają nam, że warto je znać i stosować gdyż, jak pisał Herbert Schwinghammer: „dobre formy towarzyskie to nic, która wiąże ludzi”, a życie przemienia w sztukę życia.

Okres przedszkola to czas, kiedy dziecko intensywnie gromadzi wiedzę i doświadczenia. Umiejętne wprowadzanie go w świat zasad dobrego wychowania będzie dla niego naturalnym doświadczeniem owocującym wychowaniem kulturalnego młodego człowieka.

Savoir – vivre coraz bardziej zapomniany w naszych czasach ma niewątpliwie jeszcze jedną wartość dodaną. Współczesny członek społeczeństwa często zajmuje się wyłącznie swoją osobą, a do innych zwraca się tylko w sytuacjach konfliktowych, czy też roszczeniowych. Bon – ton przypomina nam jak żyć bardziej życzliwie i z uśmiechem dla drugiego człowieka.

Realizacja poniższego programu pozwoli dzieciom na poznanie i utrwalenie wiedzy na temat zasad odpowiedniego zachowania, w niektórych sytuacjach.

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE:

Program zawiera cele, treści, metody i formy pracy, które są zgodne z podstawą programową wychowania przedszkolnego i w spójny sposób ją uzupełniają. Zakłada rozwijanie kompetencji społecznych oraz wiedzy ogólnej dziecka poprzez organizowanie zabaw, zajęć i działań z odpowiednio dobranymi treściami. Będzie realizowany w roku szkolnym 2018/2019. W programie opisane zostało 8 zasad savoir – vivre, które nauczyciel realizujący program może wprowadzać w wybranej przez siebie kolejności. Program przeznaczony jest do realizowania w grupach dzieci 5 – 6 letnich, jednak po dokonaniu odpowiednich modyfikacji i dopasowaniu program do treści realizowanych w grupie oraz możliwości percepcyjnych dzieci można go realizować w każdej grupie wiekowej.

Treści programowe zostały tak dobrane, aby odpowiadały one sytuacjom, w jakich najczęściej znajdują się wychowankowie. Niektóre zagadnienia przyswojone przez dzieci w przedszkolu zostały uszczegółowione, inne stanowią nowy element lub są kontynuacją naturalnego wchodzenia dzieci w społeczeństwo.

Na początku programu rodzice dzieci biorących w nim udział wypełnią ankietę, zawierającą kilka pytań dotyczących stosowania zasad savoir – vivre w ich domach.

CEL GŁÓWNY:

**KSZTAŁTOWANIE UMIEJĘTNOŚCI KULTURALNEGO ZACHOWANIA SIĘ
W RÓŻNYCH SYTUACJACH**

CELE SZCZEGÓŁOWE:

DZIECKO:

- wykonuje czynności samoobsługowe w tym czynności precyzyjne
- spożywa posiłki z użyciem sztućców, nakrywa do stołu i sprząta po posiłku
- wykonuje czynności takie jak: sprzątanie, pakowanie, trzymanie przedmiotów jedną ręką i oburącz, małych przedmiotów z wykorzystaniem odpowiednio ukształtowanie chwytów dłoni
- szanuje emocje swoje i innych osób

- zauważa, że nie wszystkie przeżywane emocje i uczucia mogą być podstawą do podejmowania natychmiastowego działania, panuje nad nieprzyjemną emocją np. podczas czekania na własną kolej w zabawie lub innej sytuacji
- przejawia poczucie własnej wartości, jako osoby, wyraża szacunek wobec innych osób i przestrzegając tych wartości, nawiązuje relacje rówieśnicze
- używa zwrotów grzecznościowych podczas powitania, pożegnania, sytuacji wymagającej przeproszenia i przyjęcia konsekwencji swojego zachowania
- obdarza uwagą inne dzieci i osoby dorosłe
- nazywa i rozpoznaje wartości związane z umiejętnościami i zachowaniami społecznymi, np. szacunek do dzieci i dorosłych, życzliwość okazywana dzieciom i dorosłym, obowiązkowość, przyjaźń, radość

SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU:

W programie zastosowane zostaną przede wszystkim metody aktywizujące dostosowane do możliwości jego uczestników.

Metody pracy:

- **Metody aktywizujące:**

- burza mózgów
- kula śniegowa
- promyczkowe uszeregowanie
- piramida priorytetów
- układanka,
- zabawa na hasło
- obcy przybysz
- debata – za i przeciw
- drzewo decyzyjne
- kosz i walizka
- drama

- **Metody podające:**

- pogadanka (z podaniem nowych wiadomości, z utrwaleniem wiedzy),
- opis,
- opowiadanie,
- praca z tekstem (np. wiersz),
- pokaz i obserwacja.

FORMY PRACY:

- praca indywidualna,
- praca z grupą,
- praca zespołowa.

TREŚCI KSZTAŁCENIA

ZAKRES TEMATYCZNY	GRUPA DZIECI	
	DZIECI MŁODSZE	DZIECI STARSZE
I. Bim Bom czy Bon Ton czyli co to jest Savoir - Vivre?	- rozumie, co oznacza pojęcie „savoir – vivr’e”	- rozumie, co oznacza pojęcie „savoir – vivr’e” - potrafi wymienić kilka reguł „savoir – vivr’e”
II. Trzy magiczne słówka.	- zna i stosuje zwroty grzecznościowe w odpowiednich sytuacjach	- zna i stosuje zwroty grzecznościowe w odpowiednich sytuacjach - rozumie znaczenie stosowania ww zwrotów na co dzień
III. Jak nakrywać do stołu?	- wie, w jaki sposób nakryć stół	- wie, w jaki sposób nakryć stół - wybiera odpowiednie do okazji elementy nakrycia stołu
IV. Wyższa sztuka jedzenia.	- zna podstawowe zasady kulturalnego zachowania się przy stole - wdraża się do prawidłowego posługiwania się łyżką i widelcem	- zna i stosuje podstawowe zasady kulturalnego zachowania się przy stole - prawidłowo posługuje się łyżką, nożem i widelcem - wie, co oznacza odpowiednie ułożenie sztućców po skończonym posiłku
V. Udane przyjęcie – urodziny Misia.	- zna podstawowe zasady podejmowania gości	- organizuje uroczystość dla zaproszonych gości - prawidłowo zachowuje się podczas uroczystości - rozumie znaczenie roli gospodarza
VI. Jak cię widzą tak cię piszą.	- przy pomocy dorosłych dobiera odpowiedni strój do wskazanej okazji - wie jak się zachować w roli widza	- zna i stosuje zasady doboru stroju do wskazanej okazji - wie jak zachować się w teatrze
VII. Kulturalna rozmowa.	- wdraża się do prowadzenia rozmów sposób kulturalny i z szacunkiem dla rozmówcy	- stosuje formy obowiązujące podczas rozmowy - panuje nad gestykulacją - dba o właściwą mowę ciała
VIII. Rozmowa telefoniczna.	- słucha w skupieniu rozmówcy - wypowiada się konkretny temat	- stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy - zna najważniejsze elementy przeprowadzenia prawidłowej rozmowy telefonicznej - słucha w skupieniu rozmówcy

DZIAŁY DO REALIZACJI:

I. Bim Bom czy Bon Ton czyli co to jest Savoir - Vivre?

II. Trzy magiczne słówka

III. Jak nakrywać do stołu?

IV. Wyższa sztuka jedzenia

V. Udane przyjęcie – urodziny Misia

VI. Jak cię widzą tak cię piszą

VII. Kulturalna rozmowa

VIII. Rozmowa telefoniczna

I. Bim Bom czy Bon Ton, czyli co to jest Savoir - Vivre?

PREZENTACJA:

Dzieci wspólnie z rodzicami przygotowują prezentacje na temat:

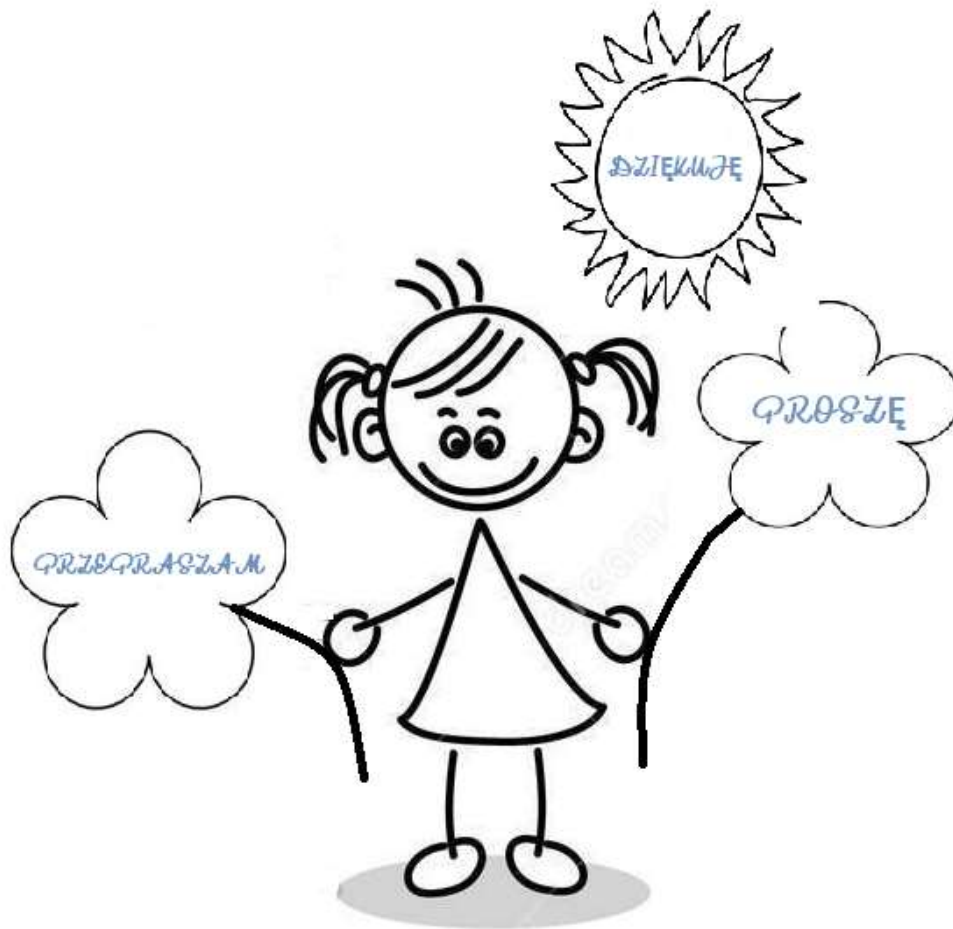
Co to jest savoir – vivre?

Następnie dziecko przedstawia na forum grupy przygotowaną prezentację.

PREZENTACJA MULTIMEDIALNA:

Nauczycielka przedstawia dzieciom prezentację multimedialną przedstawiającą podstawowe zasady savoir – vivre, a także zagadnienia, które dzieci poznają w danym roku szkolnym

II. Trzy magiczne słówka

Pamiętaj:

- Nie raz ważniejszy od słowa „dziękuję” jest szczerzy uśmiech
  - Życzliwość i uprzejmość nic nie kosztują.
- ”Proszę” może zastępować inne słowa: zamiast ”Masz cukierka” grzeczniej jest powiedzieć „Proszę, poczęstuj się” zamiast ”Co?” lepiej powiedzieć ”Proszę? Nie dosłyszałam”.
- Najcięższe chmury rozprasza magiczne słowo – przepraszam.

”Trzy słowa przy sobie noszę: przepraszam, dziękuję, proszę.”

Cel główny:

- Utrwalanie nawyku stosowania zwrotów grzecznościowych: proszę, dziękuję, przepraszam

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- zna i stosuje zwroty grzecznościowe w odpowiednich sytuacjach
- rozwiązuje krzyżówkę
- współdziała w grupie

Metody:

- czynna
- ruchowa

Formy:

- zespołowa
- zbiorowa

Pomoce dydaktyczne: krzyżówka, hasła do krzyżówki w formie słownej i obrazkowej, litery, duże arkusze papieru, piosenka „Grzeczne słówka”, papier w złotym kolorze, kostka animacyjna.

Przebieg zajęć:

- Dzieci starsze:
  1. „Krzyżówka - dzieci podzielone na trzy zespoły rozwiązują krzyżówki, których hasłami są słowa: PROSZĘ, PRZEPRASZAM, DZIĘKUJĘ
  2. Każdy zespół z otrzymanej rozsypanki literowej układa hasło, które było rozwiązaniem krzyżówki, nakleja je na duży arkusz papieru i dookoła zwrotu rysują sytuację w których należy go stosować. Każdy zespół prezentuje swój plakat na forum grupy.
  3. Aktywność muzyczno - ruchowa z wykorzystaniem piosenki „Grzeczne słówka” z płyty „Piosenki maluszka” – osłuchanie i próby śpiewania piosenki
  4. Dzieci z kolorowego papieru wycinają dla siebie korony – „Grzeczny królewicz i grzeczna królowa” – taniec w parach, dowolna interpretacja ruchem utworu.

- Dzieci młodsze:
  1. Zabawa z kostką - wykorzystanie rysunków sytuacyjnych, do których należy dobrać odpowiedni zwrot grzecznościowy – wypowiedzi dzieci oraz próby .
  2. Aktywność muzyczno - ruchowa z wykorzystaniem piosenki „Grzeczne słówka” z płyty „Piosenki maluszka” – osłuchanie i próby śpiewania piosenki

3. Dzieci z kolorowego papieru wycinają korony dla siebie – „Grzeczny królewicz i grzeczna królowa” – taniec w parach, dowolna interpretacja ruchem utworu
- Propozycja uzupełnienia zajęć (podczas zajęć popołudniowych)
  - Wysłuchanie opowiadania „Problem Emilki” – rozmowa na temat zachowania głównej bohaterki. Uświadomienie dzieciom potrzeby przywitania się pomimo złego humoru.

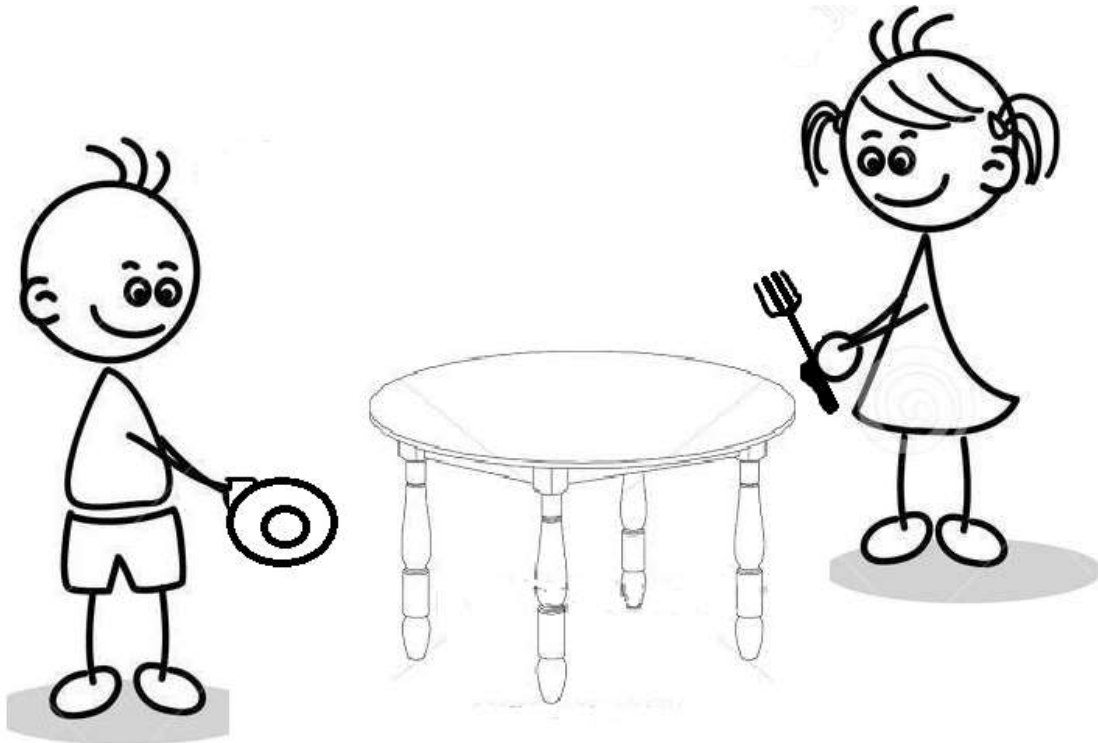
Wyzwanie Mistrza (dla całej grupy):

Nauczyciel zawiesza w sali kontury dużego słońca.

Zadaniem dzieci jest wypełnić słończko żółtymi naklejkami lub pieczętkami. Dziecko może przykleić naklejkę lub postawić pieczętkę, jeśli pamiętało, żeby rano wchodząc do sali powiedziało „dzień dobry”. Zadaniem grupy jest wypełnić na żółto całe słońce.

III. Jak nakrywać do stołu?

Pamiętaj!!!

- Zaplanuj odpowiednią ilość miejsc tak, by twoi goście czuli się komfortowo
- Nakryj stół eleganckim i czystym obrusem
  - Postaw na stole świeże kwiaty
  - Wybierz odpowiednie serwetki
  - Przygotuj pasującą zastawę i sztucce

”Entliczek - pętliczek nakryty stoliczek” – jak prawidłowo nakryć stół dla gości?

Cel główny:

- Kształtowanie umiejętności prawidłowego nakrywania stołu

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- wybiera odpowiednie przedmioty potrzebne do eleganckiego nakrycia stołu
- wypowiada się na określony temat uzasadniając swój wybór
- składa serwetkę według instrukcji w określony kształt

Metody:

- czynna

Formy pracy:

- zbiorowa
- zespołowa

Pomoce dydaktyczne: cerata, obrus, serwetki papierowe, materiałowe, chusteczki higieniczne, kwiat w doniczce, kwiaty cięte w wazonie, zastawa stołowa, sztućce i naczynia jednorazowe

Przebieg zajęć:

1. Zabawa dydaktyczna „Nakrywamy stół” – N. przygotowuje różne elementy do nakrywania stołu, odpowiednie i nieodpowiednie do danej okazji – uroczysty obiad. Dzieci podzielone na dwa zespoły muszą odpowiednio nakryć stoły. Następnie dokonują prezentacji i uzasadniają swój wybór.

ODPOWIEDNIE: <ul style="list-style-type: none"> - obrus - kwiaty w wazonie - zastawa porcelanowa - sztućce metalowe - serwetka materiałowa lub papierowa	NIEODPOWIEDNIE: <ul style="list-style-type: none"> - cerata - kwiat doniczkowy - talerze plastikowe - sztućce jednorazowe - chusteczki higieniczne
--	--

2. Nauczyciel przedstawia najważniejsze zasady dotyczące nakrywania stołu dla gości:
  - Zaplanuj odpowiednią ilość miejsc tak by twoi goście czuli się komfortowo
  - Nakryj stół eleganckim i czystym obrusem
  - Postaw na stole świeże kwiaty
  - Wybierz odpowiednie serwetki
  - Przygotuj pasującą zastawę i sztućce
3. Zespoły wracają do swoich stołów i dokonują ewentualnych zmian zgodnie z poznanymi zasadami.

Wyzwanie mistrza:

Składnie materiałowej serwetki w kształt lilii według załączonej instrukcji.

IV. Wyższa sztuka jedzenia.

Pamiętaj!!!

- Zachowaj odpowiednią postawę ciała przy stole
- Nie rozkładaj łokci przy stole - inni też muszą się zmieścić
- Gdy posiłek jest gorący, nie dmuchaj na niego, poczekaj aż przestygnie
- Jedz powoli i zawsze pamiętaj o zamkniętej buzi
- Podczas posiłków używaj sztućców nie palców

Pamiętaj!

- Widelec trzymamy w lewej, a nóż w prawej ręce
  - Prawidłowo chwycić sztućce
  - Używaj tylko swoich sztućców
- Sztućce służą do jedzenia, a nie do zabawy

”Czy ta kwoka proszę pana była dobrze wychowana? – o dobrych manierach przy stole”

Cel główny:

-Nabywanie umiejętności kulturalnego zachowania się przy stole

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- skupia uwagę podczas oglądania teatryku
- dokonuje oceny zachowania bohaterów
- wypowiada się uzasadniając swoją ocenę
- zna podstawowe zasady kulturalnego zachowania się przy stole

Metody pracy:

- drama
- „debata za i przeciw”
- czynna

Formy pracy:

- zbiorowa

Pomoce dydaktyczne: tekst wiersza „Kwoka” Jana Brzechwy, kartki z pytaniami do zabawy „Prawda czy fałsz?”,

Przebieg zajęć:

1. Zabawa dydaktyczna – „Kulturalne zachowanie przy stole” – scenka dramowa w wykonaniu nauczycieli lub rodziców na podstawie wiersza „Kwoka” J. Brzechwa.
2. „Debata za i przeciw” – poddanie pod dyskusję tego „Czy ta kwoka proszę pana była dobrze wychowana?”
3. Prawda czy fałsz? - zabawa dydaktyczna

Czy wiesz w jaki sposób kulturalny człowiek zachowuje się przy stole?

Odpowiedz na pytania: prawda czy fałsz?

- Podczas posiłku wypada głośno mlaskać i siorbać?
- Widelec trzyma się w lewej ręce a nóż w prawej?
- Na gorącą zupę (tak samo na gorące mleko czy herbatę) nie dmucha się ?
- Do dobrego tonu należy mówienie z pełnymi ustami?
- Ten zachowuje się najbardziej kulturalnie przy stole kto najszybciej je?
- Kulturalny człowiek dużo czyta, czyta więc także podczas posiłków?
- Spaghetti zawsze jemy za pomocą łyżki i widelca?
- Leżącą na stole serwetkę rozkładamy i umieszczamy na kolanach?
- Sok pity przez słomkę należy wyssać do ostatniej kropli?
- Jeśli jest ci niewygodnie możesz położyć nogi na stół?
- Podczas posiłków staraj się zachować prostą postawę
- Prawy łokieć położyć po prawej stronie talerza a lewy po lewej stronie talerza

4. „Dobre maniery przy stole” – dzieci prezentują jak należy kulturalnie zachować się przy stole.

Wyzwanie mistrza:

Włóż po jednej maskotce pod każde ramię i spróbuj zjeść obiad tak, by zabawki nie wypadły.

„Gdy sztuczce dobrze trzymamy wszystko z apetytem zjadamy – jak prawidłowo posługiwać się sztuczkami”

Cel główny:

Doskonalenie umiejętności posługiwania się sztuczkami.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- lepi z plasteliny określone elementy
- prawidłowo posługuje się łyżką, nożem i widelcem
- wie co oznacza odpowiednie ułożenie sztuczków po skończonym posiłku.

Metody pracy:

- zadaniowa
- podaniowa
- czynna

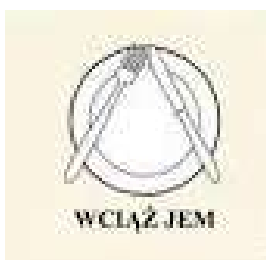
Formy pracy:

- indywidualna
- zbiorowa

Pomoce dydaktyczne: plastelina, sztucze i naczynia jednorazowe, sztucze i talerze

Przebieg zajęć:

1. Zajęcia dydaktyczne – „Gdy sztucze dobrze trzymamy wszystko z apetytem dobrze zjadamy” – wyzwalanie aktywności plastycznej poprzez samodzielne wykonanie produktów z plasteliny takich jak kotlet, groszek, spaghetti.
2. Nauczyciel prezentuje w jaki sposób prawidłowo posługujemy się sztucami podczas spożywania przygotowanych produktów (w tej zabawie sugerujemy użycie naczyń i sztuców jednorazowych)
3. Czy sztucze mogą mówić? – pytanie jako punkt wyjścia do przedstawienia dzieciom w jaki sposób zakomunikować czy posiłek dobiegł końca.

4. Dzieci losują karteczkę z wybraną opcją i mają odpowiednio ułożyć sztucze na swoim talerzu.

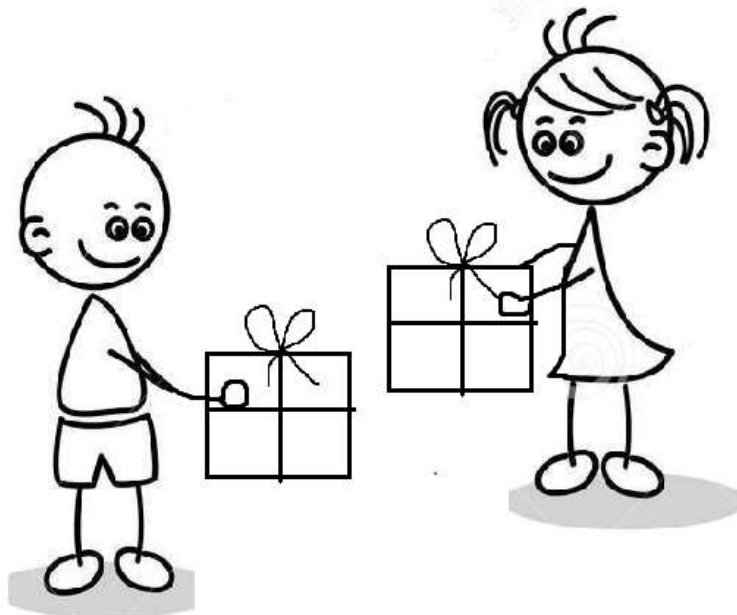

Wyzwanie mistrza:

Spróbuj zjeść miseczkę ryżu używając pałeczek, jakimi posługują się dzieci w Japonii, spożywając niektóre posiłki.

V. Udane przyjęcie – urodziny Misia

Pamiętaj !!!

Zasady zachowania się gospodarzy i gości:

- Podczas przyjęcia ważna jest dobra atmosfera
- Gdy ktoś się kłóci przy stole – nie smakuje nawet najlepszy deser
- Nie zaszkodzi zapytać solenizanta, co chciałby dostać w prezencie
  - Jeśli zdarzy ci się zepsuć zabawkę gospodarzy przeproś i spróbuj naprawić
  - Gdy zaprosiłeś gości nie włączaj telewizora bez potrzeby
    - Nie krytykuj mieszkania ani zabawek gospodarza
    - Postaraj się przyjść na czas
  - Odpakuj prezent koniecznie w obecności gości i podziękuj
    - Kulturalnie jest przyjąć gości w posprzątanym pokoju i czystym ubraniu

”Urodziny Misia – jak zorganizować udane przyjęcie”

Cel główny:

- Kształtowanie prawidłowego zachowywania się podczas przyjęcia.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- współpracuje w grupie
- przygotowuje przyjęcie zgodnie z zasadami

Metody pracy:

- czynna
- „zabawa na hasło”

Formy pracy:

- zespołowa

Pomoce dydaktyczne: artykuły papiernicze, obrus, zastawa stołowa, sztucce, balony, wstążki, masa solna

Przebieg zajęć:

1. Zabawa dydaktyczna „Udane przyjęcie – urodziny Misa” – zabawa na hasło – podział na grupy – przydzielenie zadań:
  - Grupa 1 – przygotowanie zaproszeń – wykorzystując dostępne artykuły papiernicze
  - Grupa 2 – nakrycie stołu
  - Grupa 3 – przygotowanie dekoracji – wykorzystując dostępne elementy
  - Grupa 4 – goście (przygotowują prezent) - wykorzystując dostępne artykuły papiernicze.
  - Grupa 5 – przygotowanie słodkości z masy solnej
2. Omówienie czy przyjęcie zostało przygotowane prawidłowo? – burza mózgów

Wyzwanie mistrza (dla całej grupy)

Zorganizujcie małe przyjęcie i zaproście inną grupę przedszkolną.

VI. Jak cię widzą tak cię piszą

Pamiętaj!!!

- Zadbaj o elegancki ubiór wychodząc do teatru
- W teatrze zawsze oddajemy wierzchnią odzież do szatni
  - Podczas przedstawienia zachowaj ciszę
(nie jedz, nie pij, nie rozmawiaj)
- Po przedstawieniu, gdy aktorzy kłaniają się widzowi,
bij brawo

„Jak cię widzą tak cię piszą”

- Grupy starsze - wyjście do teatru
- Grupy młodsze – wyjście do grupy starszej na przedstawienie przygotowane przez dzieci.

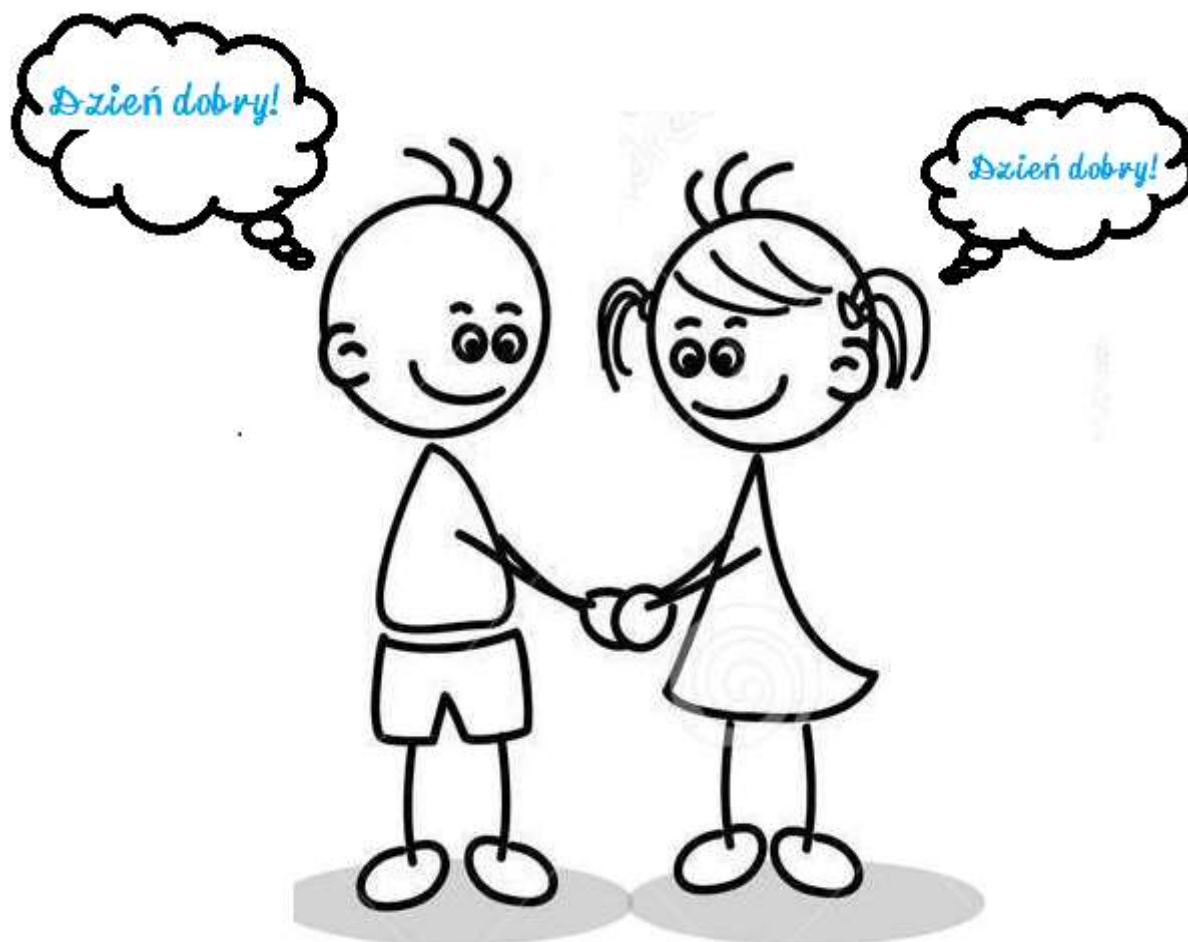

Wyzwanie dla mistrza

Spróbuj zawiązać krawat lub kokardkę zgodnie z instrukcją.

VII. Kulturalna rozmowa

Pamiętaj!!!

Zasady obowiązujące podczas kulturalnej rozmowy:

- Nie obrażaj rozmówcy
- Nie przerywaj, kiedy ktoś mówi
- Gdy z kimś rozmawiasz nie żuj gumy i nie trzymaj rąk w kieszeni
- Patrz rozmówcy w oczy

”Dżentelmen i dama spotykają Gburka” – kulturalna rozmowa

Cel ogólny:

-Kształtowanie umiejętności prowadzenia rozmowy

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- odgrywa wyznaczoną mu rolę w scenie
- stosuje formy obowiązujące podczas rozmowy
- panuje nad gestykulacją
- dba o właściwą mowę ciała

Metody:

- czynna
- słowna

Formy:

- zespołowa
- zbiorowa

Część główna:

1. „Dżentelmen i dama spotykają Gburka” – zabawa parateatralna, w której dzieci odgrywają przydzielone role i próbują porozmawiać na wyznaczony temat. N. omawia z dziećmi, w jaką rolę się wcieli- damy/dżentelmena czy gburka. Dzieci przy pomocy N. opisują jak zachowuje się ktoś kulturalny, a jak ktoś gburowaty, niesympatyczny – jakich może używać słów, gestów, jak wygląda jego mowa ciała.
2. Dzielenie się wrażeniami na temat rozmów.
  - z kim przyjemniej się rozmawiało?
  - co przeszkadzało Ci podczas rozmowy?
  - jakich rad udzieliłbyś/abyś „gburkowi”

VIII. Rozmowa telefoniczna

Pamiętaj:

Zasady regulujące kulturalną rozmowę telefoniczną:

- Nie rozmawiaj długo przez telefon gdy masz gości
- Gdy jesteś w towarzystwie i zadzwoni telefon, przeproś i jeśli to możliwe odejź lub wyjdź z pomieszczenia, żeby nie przeszkadzać pozostałym głośną rozmową
  - Dzwoniąc do kogoś przywitaj się i przedstaw
  - Gdy odbierasz telefon możesz powiedzieć „halo?” lub „słucham?”
- Rozmawiając przez telefon staraj się rozmawiać powoli i wyraźnie

”Halo, tu kulturalny przedszkolak”

Cel główny:

- kształtowanie umiejętności prawidłowego wypowiedzenia się

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- stosuje zwroty grzecznościowe podczas rozmowy
- wykonuje telefon według instrukcji (sznurkowy telefon)
- zna najważniejsze elementy przeprowadzenia prawidłowej rozmowy telefonicznej
- współdziała w grupie
- wypowiada się na zadany temat
- słucha w skupieniu opowiadania

Metody pracy:

- czynna
- podająca

Formy pracy:

- zespołowa
- zbiorowa

Pomoce dydaktyczne: G. Kasdepke „Bon czy ton - savoir vivre dla dzieci” opowiadanie pt. „Telefon komórkowy”, kubki, sznurki.

Przebieg zajęć:

1. „Głuchy telefon” – zabawa integracyjna
2. Aktywność językowa po zaprezentowaniu opowiadania G.K. „Telefon komórkowy”
3. Rozmowa kierowana pytaniami nauczyciela
4. Przygotowanie w małych zespołach telefonów wykorzystują sznurek i kubek – aktywność techniczna
5. „Halo – tu kulturalny przedszkolak” - dzieci w parach wykorzystują przygotowane telefony, dzwonią do siebie pamiętając o przestrzeganiu zasad.

Wyzwanie dla mistrza:

Jak porozmawiać przez telefon w języku polskim już wiesz,
a teraz spróbuj porozmawiać w języku angielskim.

XI. Dodatkowe działania

- Ankieta dla rodziców:

W związku z realizowanym programem „Bim – bom czy Bon – ton czyli kulturalny przedszkolak” w naszym przedszkolu, prosimy rodziców o udzielenie odpowiedzi na pytania:

- Co to jest Savoir – Vivre?

Mniej więcej to samo, co bon ton, tylko że trudniej się to wymawia.

- No dobrze, a co to jest bon ton?

Wiedza o tym, jak człowiek dobrze wychowany zachowuje się w różnych sytuacjach.”

Grzegorz Kasdepke

Prosimy Państwa o odpowiedź na pytania, które pomogą nam określić w jakim stopniu Państwa dziecko - a nasz przedszkolak - to mała dama, bądź mały dżentelmen?

1. Uczę moje dziecko, że kiedy kogoś spotykamy mówimy mu:
  - „Dzień dobry”
  - Tłumaczymy dziecko, że się wstydzi i nie musi odpowiadać
  - Nie zwracam na to uwagi
2. Jako rodzic szczególną uwagę zwracam na zasady takie jak (można zaznaczyć kilka odpowiedzi):
  - W autobusie ustępujemy miejsca osobom starszym i niepełnosprawnym
  - Zanim coś zrobimy, pytamy o pozwolenie
  - Jemy z zamkniętymi ustami
  - Pukamy zanim wejdziemy
  - Nie wycieramy nosa w rękaw
  - Kiedy kichamy zasłaniamy usta
  - Nie grzebiemy w rzeczach innych osób
  - Próbuje, zanim powiemy: „Nie lubię tego”.
  - Nie bawimy się jedzeniem
  - Pytamy, zanim poczęstujemy się ostatnim kawałkiem
  - Nie mówimy z pełnymi ustami
  - Porządnie myjemy ręce po wyjściu z toalety
  - Nie dłubiemy w nosie
  - Jeśli czegoś nie chcemy mówimy: „Nie dziękuję”
  - Kiedy czegoś nie usłyszeliśmy, nie mówimy: „Co?”, tylko: „Słucham?”
3. Uczę moje dziecko, że jego pokój...
  - Może sprzątać, kiedy chce
  - Powinna sprzątać mama
  - Powinien sprzątać sam po skończonej zabawie
4. Zwracam uwagę, aby moje dziecko wychodząc mówiło...
  - „Do widzenia”

- Tłumaczymy dziecko, że się wstydzi i nie musi mówić
- Nie zwracam na to uwagi

Dziękujemy za udzielone odpowiedzi

- „Konkurs na ”Złoty Widelec”

Nauczycielka ustala z dziećmi w grupie kryteria, które należy spełnić, żeby otrzymać „Złoty Widelec”. Do rywalizacji stają stoliki, które powinny przestrzegać ustalonych zasad savoir – vivre. W każdy piątek, cała grupa wspólnie wybiera „stolik”, który podczas posiłków zachowywał się najlepiej i to on otrzymuje „ZŁOTY WIDELEC”.

- ”Rodzic – Ekspertem”

Nauczycielka zaprasza do przedszkola rodziców, którzy zawodowo lub hobbystycznie zajmują się szyciem. Rodzice wspólnie z dziećmi szyją materiałowe serwetki, z których przedszkolaki będą mogły korzystać podczas posiłków.

- Książka ”Bim bom czy bon ton, czyli kulturalny przedszkolak – zasady savoir – vivre w **Morskiej Przygodzie**”

Stworzenie książki, w której w różnej formie (zapis, fotografie, rysunki) prowadzone będą dowody realizacji przeprowadzonych działań.

- „Poczytanki, pogadanki”

„Kulturalny czwartek” – raz w tygodniu nauczycielka czyta dzieciom literaturę dotyczącą zasad savoir – vivre. Przedszkolaki omawiają zachowanie głównych bohaterów, a także różne sytuacje z życia codziennego.

EWALUACJA PROGRAMU:

- **Quiz**

Rozwiązanie testu znajomości poznanych zasad savoir – vivre – dzieci starsze.

- **Uroczystość z okazji Dnia Rodziny**

Dzieci wspólnie z N. przygotowują uroczysty poczęstunek (kawa/herbata i ciasto) dla rodziców, stosując poznane wcześniej zasady savoir – vivre:

- przygotowanie zaproszeń
- odpowiedni strój
- powitanie gości
- odpowiednio nakryte stoły
- zadbanie o miłą atmosferę

Bibliografia:

1. Cieślak O. „Co wypanda, a co nie wypanda? Dwie siostry, 2014
2. Dobre obyczaje. (red) Waczków J. Wydawnictwo Elżbieta Jarmońkiewicz, Zielona Góra, 2006
3. Gumowska I. „ABC dobrego wychowania”. Wiedza Powszechna, Warszawa, 1959
4. Hartley H. „Dobre maniery. Poradnik rodzinny”. Vocatino, Warszawa, 1995 r.
5. Jacewicz B. Savoir-vivre, czyli dzieciaki i "naopaki", IBIS 2012
6. Jalbert P. „Elementarz dobrych manier” Larousse Warszawa 2015
7. Janczarski Cz. „Naprawimy misia”
8. Kamyczek J. „Grzeczność na co dzień”. Iskry, Warszawa, 1959
9. Kasdepke G. „Bon czy ton? Savoir – vivre dla dzieci” Literatura, Łódź 2011
10. Krzyżanek J. „Dobre maniery, czyli savoir – vivre dla dzieci” Publicat S. A – audiobook
11. Pietkiewicz E., Savoir-vivre dla każdego
12. Schwinghammer H., Wielka księga savoir-vivre’u, KDC , Warszawa 2003
13. Staniszevska Z. „Ale plama! Czyli dobre maniery i domowe afery”, Zielona sowa, Kraków 2011
14. Vara A.S., Menendez M. „Dobre obyczaje. 201 rad jak się zachować”. Arkady, Warszawa, 2001